

Komunistična partija Jugoslavije je neločljivo povezana z revolucionarnim mednarodnim delavskim gibanjem, borila se je, bori se in se bo borila za krepitev fronte miru, demokracije in socializma.

(iz programa KPJ)

Leto IX. - št. 181

Ljubljana, petek, 30. julija 1948

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečno naročnina din 45.—

Cena din 2.—

ZGODOVINSKI V. KONGRES KPJ JE ZAKLJUČEN

Soglasno so bili sprejeti program in statut KPJ, resolucija V. kongresa KPJ o osnovnih tekočih nalogah organizacij KPJ in resolucija o odnosu KPJ do Informbira

Kongres je izvolil Centralni komite KPJ, kandidate CK KPJ in Centralno revizijsko komisijo

Resolucija o osnovnih tekočih nalogah organizacij KPJ

Izvolitev Centralnega komiteja KPJ

28. julija 1948 ob 8.10 je vstopilo v dvorano delovno predsedstvo s tovarišem Titom na čelu, ki so ga delegati navdušeno pozdravili.

Predsedujoči tovariš Rodoljub Čolakovič je dal besedo poročevalcu komisije za resolucijo o osnovnih tekočih nalogah Partije tovarišu Dobrivoju Radosavljeviču, ki je prebral osnutek resolucije:

»Na temelju poročil, referatov in diskusije, osvajajoč si v celoti in v podrobnostih tako kritiko napak in pomanjkljivosti kakor tudi naloge Partije, postavljene v poročilih in referatih, sprejme V. kongres sledečo

resolucijo

o osnovnih tekočih nalogah organizacij Komunistične partije Jugoslavije.

I.

OSNOVNE NALOGE ORGANIZACIJSKE GRADITVE PARTIJE

Peti kongres KPJ postavlja pred Partijo sledeče osnovne naloge za njeno nadaljnjo organizacijsko graditve:

1. Nenuidoma zagotoviti izvajanje statuta KPJ;
2. sklicati do konca tega leta nacionalne partijske kongrese oziroma pokrajinski konferenci KPJ za Bosno in Hercegovino in za Črno goro; pokrajinske konferenci KPJ za Bosno in Hercegovino in za Črno goro spremeniti v ustanovne kongrese partijskih organizacij teh republik. V zvezi s sklicanjem teh kongresov izvoliti vsa partijska vodstva, na kongresih pa izvoliti centralne komiteje;
3. likvidirati sektaški odnos do sprejemanja novih članov Partije in zagotoviti izboljšanje socialnega sestava Partije s tem, da bo ubran odločnejši kurs za sprejemanje v Partijo delavcev, predvsem industrijskih delavcev;
4. za ohranitev enotnosti in čistosti Partije še bolj zaostri budnost in boro proti vsem odklonom ter proti tujim, sovražnim, oportunističnim in maudusnim elementom v Partiji;
5. pogumneje dvigati mlajše, preverjene kadre na vodilna mesta; širše in plansko delati za splošno izobraževanje in idejnopolitično dviganje članstva;
6. okrepiti boro za odstranitev ozkega praktikizma iz vsakodnevnega dela partijskih organizacij, za pravilno razumevanje celote in perspektive boro za socializem;
7. še bolj razvijati v Partiji kritiko in samokritiko kot osnovni pogoj in metodo, ki zagotavlja pravilni razvoj Partije;
8. nenehoma zboljševati metode vodstva z vnašanjem več plana in sistema, s pravilnejšo razdelitvijo kadrov in zagotovitvijo kontrole o izpolnjevanju partijskih sklepov;
9. okrepiti delo za ideološko dviganje kadrov.

II.

OSNOVNE NALOGE PROPAGANDE

Peti kongres postavlja pred Partijo sledeče osnovne naloge v ideološkem delu Partije:

1. okrepiti propagando marksizma-leninizma v Partiji in v delovnih množicah in — pri tem — posvetiti posebno pozornost proučevanju marksistično-leninističnega nauka o graditvi socialistične družbe. Okrepiti je treba boro proti pojavom pačenja ali revizije marksizma-leninizma, proti idealizmu, mistiki itd., kar se pojavlja zlasti v šolah;
2. sistematično razvijati delo za marksistično-leninistično proučevanje problematike naše dežele. Zato je treba organizirati delo pri izdelavi in proučevanju zgodovine naše Partije, zgodovine delavskega gibanja naše dežele, zgodovina narodnosvobodilne borbe in problema graditve socializma pri nas. To nalogo je treba razumeti kot enega najvažnejših pogojev ideološke izobrazbe partijskih kadrov in vzgoje množic v duhu socializma;
3. sistematično se boriti proti sovražnim vplivom v kulturnem življenju, proti brezidejnosti in apolitičnosti, dvigajoč kulturno življenje na višjo idejno in umetniško raven;
4. delati za razvijanje znanstvenega življenja, za krepitev obstoječih znanstvenih ustanov in ustanavljanje novih, zbirajoč vse pozitivne znanstvenike in podpirajoč jih pri njihovem delu

5. vsestransko idejno pomagati pri razvoju književnosti in vseh panog umetnosti, boreč se proti dekadentnim in formalističnim pojmovanjem in težnjam, boreč se za visoko idejnost in visoko kvaliteto naše književnosti in umetnosti sploh.

III.

OSNOVNE NALOGE V BORBI ZA AKTIVIZACIJO MNOŽIC V GRADITVI SOCIALIZMA IN ZA OKREPITEV MNOŽIČNIH ORGANIZACIJ

1. Upoštevajoč potrebo po nadaljnji aktivizaciji delovnih množic v borbi za socializem, v borbi proti ostankom razbitega kapitalističnega sistema in premagovanju težav na poti naše socialistične graditve, postavlja peti kongres Komunistične partije zlasti sledeči dve nalogi:

- a) vztrajno boro proti vsem birokratičnim in drugim metodam, ki zavirajo priletnost množic in razvijanje njihove iniciative pri graditvi socializma;
- b) vsestransko razvijanje in krepitev političnega dela v množicah, nenehno dviganje in razvijanje zavesti delovnih množic.

2. Ljudsko fronto je treba nadalje razvijati in krepiti, da bo mogla izpolnjevati sledeče svoje osnovne naloge:

- a) politično delo v množicah, pojasnjevanje nalog in potov naše socialistične graditve, nalog boro proti ostankom reakcije, tolačenje konkretnih ukrepov ljudske oblasti v graditvi socializma, razvijanje sovražnih manevrov, razkrinkavanje reakcionarnih elementov, ki so se vthotapili v frontovske organizacije, pojasnjevanje mednarodnega političnega položaja ter razkrinkavanje manevrov imperialistične reakcije in vojnih hujskačev, aktivna politična boro proti akcijam sovražnikov socializma, proti omahovanju posameznih slojev delovnega ljudstva, široko razvijanje — na bazi prostovoljnosti — proučevanja marksizma-leninizma, proučevanje naše narodnosvobodilne borbe, problemov naše graditve in problemov mednarodne politike;
- b) neposredna aktivizacija množic za socialistično graditve, razvijanje množičnih delovnih akcij, pomoč združništvu in boro za izpolnitev poljedelskih planov;
- c) vsestransko sodelovanje množic pri delu krajevnih organov ljudske oblasti, razvijanje kritike in kontrole ljudskih množic nad delom državnih organov in gospodarskim aparatom.

3. Pred sindikate se postavlja naloga, da nadalje razvijajo nov odnos delavskega razreda in delovnih množic sploh do dela, da organizirajo socialistično tekmovanje in dvigajo udarništvo, da se bore za delovno disciplino, za zboljšanje kakovosti dela, za čuvanje ljudske imetja proti škodljivstvu, za pravičen sistem plač, za pravilno nagradjevanje, za nveljavljanje vseh pravic delavcev, ki jim pripadajo v državi delovnega ljudstva, proti birokratičnemu pačenju in izigravanju teh pravic, za izpolnjevanje gospodarskih planov in zboljšanje življenjskega standarda, za pravilno delo podjetij, za odstranitev vseh pomanjkljivosti, ki zavirajo proizvodni proces in izpolnjevanje plana, za strokovno, politično, ideološko in kulturno dviganje delavcev, za vsestransko razvijanje medsebojne povezanosti s sindikalnimi gibanji drugih dežel, zlasti ZSSR in dežel ljudske demokracije, za okrepitev mednarodne solidarnosti delavskega razreda. Boriti se je treba proti administrativnemu stilu v delu in za nadaljnje razvijanje demokratizma v sindikalnih organizacijah.

4. Do konca letošnjega leta je treba združiti Ljudsko mladino in Zvezo komunistične mladine Jugoslavije in sicer tako, da se bo v zvezi s spremenjenimi pogoji v deželi spremenil program Ljudske mladine, da bomo ubrali odločnejši kurs za ideološko dviganje in pravilno vzgajanje njenih članov in da bodo sedanji člani SKOJ-a po individualnih vrlinah postopno in brez naglice, pred združitvijo teh organizacij in po nji, sprejeti za kandidate članov Partije. Ljudska mladina mora biti v bodoče eden glavnih rezervarjev članov Partije. Ta združitve mora privedi do še čvrstejše enotnosti mladine, do njenega še širšega zbiranja in še odločnejšega vzgajanja v duhu marksizma-leninizma.

Nadaljevati je treba mobilizacijo mladine za graditev socializma v naši deželi, dvigati njeno ljubezen do dela in ustvarjalnosti na vseh področjih naše socialistične graditve. Široko pritegniti mladino v kmetijsko zadrugništvo na vasi in v aktivno boro za kulturno preobrazbo naše vasi. Okrepiti je treba delo mladinskih organizacij v šolah in na fakultetah, da se zboljšajo uspehi pri učenju in šolska disciplina in da se bo mladina vsestransko marksistično-leninistično vzgajala.

5. AFŽ je treba napraviti v organizacijskem pogledu gibčnejšo, pestrejšo in bolj približno vsakodnevnu življenju delovnih žena. V sodelovanju z ostalimi organizacijami mora AFŽ zjeti zlasti bolj zaostale in bolj pasivne množice žena, organizirati in podpirati razvijanje vsega sistema pomoči delovni ženi in materi ter sodelovati skupaj z drugimi množičnimi organizacijami pri razvijanju množične kontrole in ljudske inspekcije od spodaj.

IV.

OSNOVNE NALOGE KREPITVE IN GRADITVE LJUDSKE OBLASTI

V. kongres KPJ postavlja pred Partijo sledeče naloge za okrepitev in izgraditev ljudske oblasti:

1. boriti se, da bodo v ljudske odbore izvoljeni najboljši predstavniki delovnega ljudstva, tako člani Partije, kakor tudi drugi člani Ljudske fronte, ki so si najbolj svesni pravih interesov delavcev, siromašnih in ostalih delovnih kmetov in drugih delovnih ljudi;

2. po eni strani v polni meri omogočiti kontrolo in sodelovanje delovnih množic oziroma njihovih predstavnikov pri delu državne uprave, na drugi strani pa zagotoviti strokovno usposobljenost aparata ljudskih odborov;

3. vzporedno razvijati in krepiti tako horizontalno povezovanje posameznih panog državne uprave s krajevnimi izvršilnimi ljudskimi odbori kakor tudi njihovo vertikalno povezovanje z višjimi vodstvi državne uprave, t. j. po liniji resora. Pri tem zagotoviti tako naglo in neposredno vodstvo višjih organov državne uprave kakor tudi neposredno organizacijsko vodstvo in kontrolo ljudskih odborov;

4. posebno pozornost posvetiti organizacijski zgraditvi aparata ljudskih odborov. Od dosedanjih ozkih organizacijskih oblik preiti k bolj razvitim oblikam, kakor so poverjeništa, uprave, direkcije, oddelki itd.;

5. v ministrskih resorih stalno boriti se proti vsem pojavom starih birokratičnih oblik vodstva. Zagotoviti pravilno vodstvo iz centra, da se bodo čim hitreje in pravilneje izpolnjevale naloge, toda hkrati zagotoviti iniciativno od spodaj in sodelovanje množic pri delu uprave. Hkrati boriti se proti vsem pojavom lokalnega partikularizma, nerazumevanja in kršitve načela enotnosti naše ljudske oblasti;

6. začeti najodločnejšo boro proti vsem pojavom birokratizma v vseh organih državne oblasti ter vsem gospodarskim in družbenim aparatom;

7. mnogo več pozornosti posvetiti cenenosti državne uprave in vsestranskemu varčevanju v državnem aparatu; hkrati z razvijanjem organov ljudske oblasti in prehodom od ozkih organizacijskih oblik k podrobnejši izdelanim, boriti se proti nepotrebnosti okostenelosti aparata;

8. še bolj okrepiti delo državnih kontrolnih organov, boreč se za pravilno in točno izpolnjevanje sklepov in direktiv, proti njihovemu pačenju med proučevanjem in izpolnjevanjem;

9. posebno pozornost posvetiti izgraditvi kadrov kakor tudi skrbi za kadre, zlasti v aparatu ljudskih odborov. Nadalje razvijati naš uslužbenjski sistem v tem smislu, da se odstranijo iz njega vsi sledovi »uravnilovke« in da se še bolj omogoči pravilno nagradjevanje dobrih kadrov.

V.

OSNOVNE NALOGE NADALJNJEGA ŠIRJENJA IN KREPITVE SOCIALISTIČNEGA GOSPODARSTVA FLRJ

Peti kongres KPJ ugotavlja, da se postavlja za nadaljnje širjenje in krepitev socialistične ekonomike FLRJ pred KPJ, množične organizacije, državni aparat in delovno ljudstvo Jugoslavije sledeče osnovne naloge:

1. boro za izpolnitev petletnega pla-

Popoldansko delo kongresa se je začelo ob 18.40. Prihod delovnega predsedstva s tovarišem Titom na čelu so pozdravili z viharim ploskanjem in vzkliki »Tito-Tito« in »Herof Tito«. Na predlog tov. Mijatoviča, poročevalca komisije za prošnje in pritožbe, je rešil kongres soglasno 10 prošenj in pritožb. Nato je rekel predsedujoči tovariš Moša Pijade: »Sedaj nam preostane, tovariši, še zadnja točka dnevnega reda, to je izvolitev Centralnega komiteja in izvolitev Centralne revizijske komisije. Dovolite mi, da vam pojasnim pravila za volitve v imenu predsedništva na temelju statuta KPJ o načinu volitev članov Centralnega komiteja KPJ, kandidatov za člane CK KPJ ter članov Centralne revizijske komisije. Na podlagi sklepa kongresa o številu članov, ki je bil danes sprejet, predlagam kongresu sledeče:

1. Volili bomo s tajnim glasovanjem vsakega kandidata posebej po spiskih kandidatov, katerih kandidature je kongres prejel, ki jih bo dobil vsak delegat.

2. Vsak delegat voli od kongresa določeno število kandidatov in sicer za člane CK KPJ 63, za kandidate za člane CK PKJ 42, za člane Centralne revizijske komisije pa 17.

3. Vsak delegat ima pravico prečrtati na spisku vsakega kandidata, za katerega ne želi glasovati in pripisati novega, čeprav ta novi ni bil v spisku.

4. Če je na spisku kandidatov prečrtan kak kandidat, na njegovem mestu pa ni pripisan drugi, se smatra njegov glasovalni listič za polnoveljavnega. Listič je prav tako polnoveljavna, če je kandidat glasoval za večje število, kakor je bilo določeno.

5. Glasujemo na ta način, da bo vsak delegat obkrožil na lističu ime kandidata in obkrožil številko pred imenom kandidata s svinčnikom. Da je nekdo glasoval proti, se smatra samo takrat, kadar je prečrtal ime in priimek kandidata na tem lističu.

Nato je v imenu volivne komisije tovariš Moma Markovič pojasnil postopanje pri glasovanju. Glasovali bodo na sledeči način:

1. Vsi delegati bodo zapustili dvorano, kjer se vrši kongres. V njej bodo ostali samo voditelji posameznih skupin, ki bodo sprejemali glasovalni material, ki ga bodo zunaj na določenem mestu razdelili vsem delegatom. Nato bodo vsi delegati ponovno, ko bodo dobili glasovalni material, prišli v dvorano, da bodo ugotovili, če so dobili vsi delegati volivni material. Nato bodo šli iz dvorane in se bo pričelo glasovanje. Ko bo posamezen delegat izpolnil listič po pravilniku, ki smo ga sprejeli, bo vstopil v dvorano, kjer bo na mizah večje število glasovalnih skrinjic, da bo glasovanje hitreje potekalo. Vstop bo pri štirih vratih in se bo vstopalo po priimkih. Pri vohu bodo stali tovariši, ki bodo pregledali spisek vsakega delegata, ki bo vstopil in bodo njegovo vstopnico žigosali za-

na kot osnovne gonilne sile pri graditvi socialistične ekonomike;

2. razširjenje in temeljita organizacijska okrepitev socialističnega sektorja našega gospodarstva, zlasti v trgovini, prehod k vsestranski in podrobni organizaciji gospodarskih podjetij, ustanov in državnega gospodarskega aparata; uvajanje najbolj racionalnih metod dela; nadaljnja obdelava, vskladenje in razširjenje planiranja, evidenca in statistika; vsestranska organizacija organov za planiranje od zgoraj navzdol;

3. dosledno in vsestransko izkoriščanje domačih surovinskih virov in obstoječih kapacitet za proizvodnjo novih modernih proizvodnih sredstev;

4. novo razširjenje proizvodnje, novo povečanje in razširjenje socialistične akumulacije;

5. dviganje produktivnosti dela v industriji, gradbeni stroki, gozdarstvu itd.

6. sistematična organizacija in podpiranje poleta racionalizatorstva, novatorstva in izumiteljstva, tako množičnega kakor tudi specialistov;

7. okrepitev delovne discipline in stalnosti pri delu, dokončna ureditev tarifne politike, učinkovita mobilizacija nove delovne sile;

8. okrepitev in razširjenje socialističnih pozicij na vasi, predvsem tako, da bomo razširili ter organizacijsko in gmotno okrepili kmetijsko zadrugništvo na povsem zadovoljivi osnovi, da mu bomo priskrbeli moderno kmetijsko

radi kontrole, da ne bi kdo dvakrat glasoval. Ko bo glasovanje zaključeno, bo volivna komisija prešla glasovnice in ugotovila, kdo je izvoljen, in razglasila rezultat.

V Centralni komite so bili izvoljeni sledeči tovariši:

Aceva Vera, Babovič Spasenija, Bakarič Vladimir, Biber Anton-Tenek, Blaževič Jakov, Brkič Duško, Broz Josip Tito, Čolakovič Rodoljub, Danilovič Uglješa, Dugonjič Rato, Djilas Milovan, Gigov Strahil, Gošnjak Ivan, Gregorič Pavle, Hribar Janez, Humo Avdo, Janjič Vlado, Jovanovič Blažo, Jovanovič Viša, Jurinčič Niko, Karabegović Osman, Kidrič Boris, Kardelj Edvard, Kovačević Nikola, Koliševski Lazar, Krajič Ivan, Kraigher Boris, Krstulović Vicko, Lajkovič Voja, Leskošek Franc, Maček Ivan, Malgajič Šefet, Marinko Miha, Markovič Moma, Maslarič Božidar, Mijatovič Cvjetin, Mrazović Kata, Mujoša Andrija, Nešković Blagoje, Pajkovič Djoko, Petrič Slobodan, Petrovič Dušan-Šane, Pijade Moša, Popivoda Krsto, Popović Milentije, Popović Vlado, Pucar Djuro, Radosavljevič Dobrivoje, Ranković Aleksander, Regent Ivan, Sali Dragotin, Salaj Djuro, Smiljevski Vidoje, Stambolič Petar, Stamenković Dragi, Terteljovski Borko, Tomšič Vida, Uzakovski Cvetko, Veselinov Jovan, Vlahovič Veljko, Vujasinovič Todor, Vukmanovič Svetozar in Zekovič Veljko.

Kandidati za CK KPJ:

Andrejev Bane, Arsov Ljupčo, Avbelj Viktor, Babič Mitar, Bebler Aleš, Begović Vlado, Belinič Marko, Bakič Zvonko, Crvenkovski Krsto, Doneš Ilija, Drakič Spaso, Hrnčević Josip, Jankeš Grga, Jaksimović Savo, Jovičević Pavle, Kavčič Stane, Komar Slavko, Kolak Rudi, Mančič Pršaga, Mičunović Veljko, Milosavljevič Ljubimka, Minić Miloš, Nagyjeva Mara, Naumovski Naum, Neoričič Milijan, Nimani David, Perović Puniša, Petrovič Nikola, Počuča Mile, Potrč Jože, Roje Ante, Rudolf Janko, Stefanovič Svetislav, Stojnič Velja, Šegert Vlado, Šentjurc Lidija, Soti Pal, Švabič Mihajlo, Zihel Boris, Zlatič Savo, Zogovič Radovan in Žigič Rade.

Nadaljevanje na 2. strani.

orodje ter ugotovili državne kredite in splošno finančno pomoč. Okrepitev notranjega političnega dela v zadrugah, boro za čim bolj aktivno sodelovanje zadrugnikov v življenju zadruga, za kolektivno postavljanje in reševanje nalog, za odgovornost zadrugnih organov in zadrugnih uslužbencev na zadrugnih zbiorih pred zadrugniki, proti birokratizmu in pisarniški opravljanju poslov, za ustvarjalno iniciativno množic v zadrugah, za zavestno planiranje v zadrugah in preko zadruga;

9. vsestranska organizacija, kapitalna izgraditev in razširjenje državnih posestev;

10. nadaljnja omejitve in uničenje kapitalističnih elementov na vasi; likvidacija kapitalističnih elementov v mestu;

11. sistematična in vsestranska boro za povečanje pridelka v poljedelstvu in za dvig produktivnosti dela v njem. Mobilizacija naše industrije v smeri hitrejših in obsežnejših izdelave poljedelskega orodja in strojev, drobnega poljedelskega orodja in umetnih gnojil;

12. dvig življenjskega standarda, zboljšanje preskrbe, sistematična organizacija ekonomij, menz itd., boro za nove izvore živila.

Resolucija je bila soglasno sprejeta. Vsi delegati so pozdravili sprejete resolucije s tem, da so vstali ter burno ploskali in skandirali »Tito-Partija«.

Volitve Centralnega komiteja in kandidatov CK ter Centralne revizijske komisije

Nadaljevanje s 1. strani.

Centralna revizijska komisija: Baltić Milutin, Berus Anka, Brkić Hasan, Brković Savo, Djurdjević Vančo, Djordjević Dragoslav, Kapičić Jovo, Kreačić Otmar, Krivic Vlado, Maslarić Božidar, Milosavljević Milosav, Minčev Nikola, Muško Dušan, Papić Radovan, Vidić Dobrovoje, Georgijević Dimitrije in Vlahov Dimitar.

Viharno vzkljanje in ploskanje, s katerim so pozdravili delegati izvolitve novega CK, je trajalo 45 minut. Kongres je bil zaključen nocoj ob 1.45 s prepevanjem »Internacionala«, ovcijami novoizvoljenemu CK in maršalu Titu ter z vzkljanjem Sovjetski zvezi in generalisimu Stalinu.

Ko so prešeli glasove, je podal kongresu poročilo tovariš Moma Marković, poročevalec volivne komisije.

Sporočil je, da je od 2334 izvoljenih delegatov glasovalo 2323 delegatov, 21 delegatov pa je zaradi bolezni in službene potovanja sporočilo, da ne bodo navzoči pri glasovanju.

Ko je sporočil uspeh glasovanja, je dejal:

»Za člane CK KPJ je bilo izvoljenih 63 tovarišev, od teh 28 delavcev, 2 kmeta, 33 intelektualcev, od katerih je 24 profesionalnih revolucionarjev z dolgoletnim partijskim stažem. Povprečni partijski staž znaša 16 let. Za kandidate CK KPJ je bilo izvoljenih 42 tovarišev in to: 13 delavcev, 3 kmetje in 26 intelektualcev. Povprečni partijski staž znaša 13,5 let. V centralno revizijsko komisijo je bilo izvoljenih 17 tovarišev s povprečnim partijskim stažem, ki znaša 14,4 let.

Delegati so vstali in po dolgotrajnih ovacijah tovarišu Titu, Centralnemu komiteju in Komunistični partiji Jugoslavije, zapeli Internacionalo. Aplavzi in vzkljiki »Hura«, skandiranje »Tito-CK«, »Tito-Partija«, »Heroj Tito« so trajali več minut. Delegati so zopet vstali in zapeli Internacionalo.

Zahvala tovariša Tita

Tovariš Tito se je v imenu novo izvoljenega Centralnega komiteja obrnil na delegate z naslednjimi besedami: »Tovariši in tovarišice!

V imenu novo izvoljenega Centralnega vodstva naše Partije se vam najpriščneje zahvaljujem za zaupanje, ki ste ga s tem izrazili novemu vodstvu. S tem prevzemamo namo velikansko odgovornost, vendar bomo to novo nalogo mogli izvršiti in opravičiti ob vaši popolni podpori.

Ta enotnost, ki je bila na našem kongresu izražena, enotnost, ki je še ne pomnimo v zgodovini naše Partije, je poročilo, da bo naša Partija hodila s še močnejšimi koraki naprej tako glede svojega lastnega razvoja, kakor tudi glede izgradnje naše nove socialistične domovine. (Viharno ploskanje.)

Tovariši in tovarišice! Na tem kongresu imamo zbrane velikanske izkušnje o dosedanjem delu naše Partije. Prenesite to v naše partijske organizacije, ter naj le-te sprejmejo te izkušnje, naj se uče na teh primerih, tako na pozitivnih, kakor na negativnih. Naj bo v naših partijskih vrstah ohranjena čistost Partije, naj se še bolj dvigne teoretična in politična raven članov naše Partije, ker je to poročilo za vse naše bodoče zmage.

Jaz vas, tovariši in tovarišice, opozarjam, da smo v težkem položaju, v težki dobi. Naša Partija je postavljena pred veliko preizkušnjo in samo če bomo ohranili veliko budnost, enotnost in monolitnost v naši Partiji, če ne bomo izgubljali živcev, bo naša zmaga zagotovljena. (Dolgotrajno ploskanje in viharno ovajanje.)

Naj živi Komunistična partija Jugoslavije! (Dolgotrajno in viharno ploskanje ter skandiranje »Tito-Partija«.)

Naj živi velika Sovjetska zveza na čelu z genialnim Stalinom! (Dolgotrajno ploskanje in skandiranje »Stalin-Tito« se je ponavljalo večkrat. Vsi delegati so vstali in prepevali Internacionalo.)

Ob zaključku je predsedujoči tovariš Moša Pijade dne 29. julija zaključil delo V. kongresa KPJ.

O programu Komunistične partije Jugoslavije

REFERAT TOVARIŠA MOŠE PIJADE

Po izvolitvi kandidacijske in volivne komisije je Kongres prešel na dnevni red. Predsedujoči tov. Rodoljub Čolaković je dal besedo tov. Moši Pijadi, poročevalcu za načrt programa KPJ. Delegati so tov. Mošo Pijada navdušeno pozdravili ter stote dolgo vzkljaki in skandirali Tito, Tito!

V prvem delu svojega referata je tov. Moša Pijade obrazložil historiat prejšnjih programov KPJ ter se posebej dotaknil razvoja partijske linije v nacionalnem vprašanju. Pri tem je omenil prvi in drugi kongres ter njune sklepe, nato program neodvisne delavske stranke Jugoslavije in sklope državne konference.

Navajajoč sklope V. državne konference o borbi za nacionalno enakopravnost in svobodo, je tov. Pijade dejal:

»Naša Partija je pod vodstvom, izvoljenim na V. konferenci, na čelu s tov. Titom, častno izpolnila navedene naloge in v ljudski revoluciji izvedla svoj program o nacionalnem vprašanju za katerega se je borila toliko let že pred vojno. Nad to častno izpolnitvijo obveznosti, ki jih je naša Partija prevzela pred delovnimi množicami in zatiranimi narodi, naj se zamislijo tisti, ki danes obtožujejo našo partijsko vodstvo, da je prevzelo Partijo in delovne množice. Edino čvrsto, neomajno in dosledno vztrajanje na trdnih temeljih marksizma-leninizma, nepomirljiva in smela borba za ustvaritev njegovih revolucionarnih načel ter zvestoba nalogam, ki si jih je postavila, in čvrsta povezanost z množicami so omogočili naši Partiji, da je odigrala vlogo avangarde delavskega razreda in voditelja vseh delovnih množic ter vseh narodov Jugoslavije, ko je bila s fašistično okupacijo države v nevarnosti celo njihova usoda.«

Tov. Pijade je nato pojasnil potrebo novega programa ter je dejal:

»Tako nas od prvega programa Partije ne deli samo dvajset let nezalostnosti, marveč tudi štiri leta osvobodilne borbe ljudske revolucije, katere pobudnik, organizator in voditelj je bila naša Partija, kakor tudi več kot tri leta od končne osvoboditve države, v kateri je Jugoslavija izvedla obnovo gospodarstva in začela graditi socializem.

V takih pogojih postaja jasno, da je Partiji potreben program, ki naj odgovarja tako njenim splošnim ciljem kakor tudi konkretnim potrebam sedanje dobe. Prav sedaj je trenutek, ko sprejetje novega programa ni niti preurjenjeno niti nepozno. Po eni strani je celotni razvoj Jugoslavije v letih po končni osvoboditvi države že dovolj napredoval in je novi družbeni red dobil določeno fiziognomijo, tako da lahko ocenimo uspehe, po drugi strani pa lahko na tej osnovi danes že postavimo naloge za nadaljnji razvoj. Seje sedaj so dani vsi pogoji, da dobi Partija program, ki odgovarja zahtevam na tej stopnji razvoja, ko je postal program neodoljiva potreba, kot važno orodje za nadaljnji razvoj in napredek naše države, kot usmerjalni kazipot ne samo za člane Partije in delavskega razreda, marveč vsakemu, ki ljubi to državo in ki je pripravljen na osnovi tega programa aktivno sodelovati pri socialistični zgraditvi, kot pogoj za zagotovitev in uvrstitve svobode in neodvisnosti, kot pogoj napredka vseh narodov Jugoslavije.

Ko se je dotaknil razdelitve načrta programa, je tov. Pijade nadaljeval: »Takšna razdelitev in sorazmerno odnos med posameznimi poglavji, se vsiljuje sam po sebi, če se upoštevajo vse zahteve, ki se lahko danes postavijo pri izdelavi partijskega programa. Prepričan sem, da program takšen, kakršen je postavljen v tem načrtu, dovoljno in v pravi meri izraža lastnosti naše revolucije, konkretno določene pogoje, ki so ji dali pečat in posebne oblike, ki jih je ona dala državi, oblasti in njunemu mehanizmu. V tem pogledu ta program pravilno beleži in tolmači izkušnje naše borbe ter postaja sam izraz distega novega, kar so te izkušnje dale. Zato verujem, da bo naš program, kolikor bo predmet načelnega in objektivnega preučevanja s strani drugih komunističnih partij — za kar pa v sedanjem položaju ni mnogo izgledov — kot programi komunistične partije, ki je v določenih pogojih dala določene rezultate, vsakor pripravek izveste vrednosti za izkušnje mednarodnega delavskega gibanja. Tisti, ki bi nam zaradi tega očitali, da smo domišljajci, bi lahko to storili le tedaj, če se postavijo na stališče, da je prenehal razvoj mednarodnega delavskega gibanja in da to gibanje ni več v stanju, da bi dalo nove izkušnje in nove oblike borbe in razvoja.«

Nato je tov. Pijade obdelal nekaj vprašanj v zvezi s predlogom programa.

Naprej je govoril o novi državi: novi oblasti. Dokazujoč točnost tistega dela programa, ki govori o tem, da je KPJ pravilno uporabila nauk marksizma in leninizma v proletarski revoluciji in diktaturi proletariata v konkretnih pogojih, ko je bila država okupirana od imperialistov in je domača buržoazija prešla na pozicije nacionalnega izdajstva ter direktno ali indirektno podpirala okupatorjevo oblast in borbo okupatorja proti ljudstvu, je tov. Pijade dejal:

»Samo takšna pravilna uporaba nauka marksizma-leninizma o proletarski revoluciji in diktaturi proletariata v pogojih osvobodilne protifašistične vojne, v kateri je imela odločilno vlogo pri razbijanju Hitlerjeve vojaške sile Sovjetske zveze, je mogla dovesti in je dovedla do odločilne zmage naše borbe za nacionalno osvoboditev in neodvisnost, do strmoglavjenja oblasti buržoazije, do prehoda oblasti v roke delovnega

ljudstva z delavskim razredom na čelu in s tem do ustvaritve pogojev za spremembo Jugoslavije v socialistično državo. Na ta način je s pravilno uporabo teorije marksizma-leninizma v določenih notranjih in zunanjih pogojih, pravilno pojmuje teorijo ne kot dogmo, marveč kot napotilo za akcijo, povezuje teorijo z revolucionarno prakso in naslanjajoč se na revolucionarno pobudo ljudskih množic ter s tem, da je tej revolucionarni pobudi dajala smer, je Komunistična partija Jugoslavije odigrala v narodno-osvobodilni vojni vlogo avangarde delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva ter vlogo voditelja vseh narodov Jugoslavije. Po zaslugi te linije in borbe Partije so izšli narodi Jugoslavije iz vojne že s oblikovano novo državo, ki je bila sposobna, da naglo obnovi v vojni razrušeno gospodarstvo in se loti planske socialistične zgraditve gospodarstva, kar je tudi pravi smisel in cilj osvajanju oblasti po delavskih in kmetih.

Ustvarjena je »ljudska republika«, »ljudska demokracija«, kot posebna oblika socialistične republike kot posebna oblika proletarske socialistične demokracije, kot posebni demokratični tip prehoda iz kapitalizma v komunizem. (Ploskanje.)

Referent je nato pojasnil točnost trditve v načrtu programa o tem, da so sklopi AVNOJ-a v Jajcu bili izraz dejstva, da so sile ljudske revolucije takrat že izvojevale zmago v državi. Tov. Pijade je nato nadaljeval:

»Ali se lahko ta zgodovinska dejstva oporekajo? Dejstva so dejstva. Toda prav dejstva oporekajo tisti naši kritiki, ki hočejo osvoboditve Jugoslavije izenačiti na primer z osvoboditvijo Rumunije, Bolgarije in Madžarske. Kajti kakšen drugi smisel bi lahko imelo tako izenačevanje kakor ta, da se zanika ne samo vrednost naše borbe — ki bi bila nesmiselna, če ne more s ničemer vplivati na uspeh — marveč tudi vse dogodke iz l. 1941, 1942, in 1943, ko smo sredi vojne v času, ko še ni bilo mogoče, da bi imeli pri nas tako zaželeno neposredno in materialno podporo Rdeče armade, čeprav smo bili takrat z njo na bojnem polju in smo se naslanjali na njo s trdno vero v njeno zmago — postavili temelje naše sedanje države. (Viharno in dolgotrajno ploskanje.)

Če pa smo že prišli na vprašanje osvoboditve, potem je treba povedati o tem še nekaj. V začetku drugega dela načrta programa je govora tudi o položaju, ki je nastal z izbruhom druge svetovne vojne in z aprilskim zlomom stare Jugoslavije. Tu se vidi, da je naša Partija že pred okupacijo države prišla s pripravami za oboroženo borbo in da se je po okupaciji neposredno lotila priprav za splošni ljudski upor, za politično mobilizacijo množic, za vstajo in zoperstavljanje vsem ukrepom okupatorja in njegovih hlapcev. Nato pravi načrt:

»Z napadom nemških fašističnih top na Sovjetsko zvezo so končno dozoreli pogoji za splošni upor narodov Jugoslavije in Komunistična partija Jugoslavije je brez omahovanja pozvala narode Jugoslavije v borbo proti skupnemu sovražniku, prepričana, da je to edina pot za osvoboditev lastne države, za rešitev ljudstva pred uničenjem.

So pa »kritiki«, ki nas napadajo zaradi tega mesta v načrtu programa, pri čemer potvarjajo njegov smisel. Tako govorijo »Rabotniško delo« o odkriti težnji našega partijskega vodstva, da podcenjuje pomen Sovjetske zveze kot osvoboditeljice Jugoslavije in pravi:

»V načrtu partijskega programa, ki so ga oni izdelali, se predstavlja osvoboditev izključno kot delo narodnoosvobodilne borbe. Odločilnega sodelovanja Sovjetske zveze v vojni, uničujoči udarci sovjetske vojske po nemških zavojalcih in njen zmagoviti pohod čez Rumunijo, Balkan (ne rečejo Bolgarijo) in čez madžarsko ravnino predstavljajo za njih samo zunanje pogoje za uspeh notranje borbe.«

Tudi mnogi drugi nas prepričujejo, da nas je osvobodila Sovjetska zveza. Jaz mislim, da je zelo nepravilno govoriti, da je nekdo nekoga osvobodil, oni so nas osvobodili, niso vas osvobodili, mi smo vas osvobodili. Med komunističnimi gibanji tak žargon ni na mestu in edino pravilno je govoriti o pomoči za osvoboditev celo, če se osvoboditev doseže izključno s pomočjo druge države, naravno še, če je ta država socialistična in ki ima po svojem značaju dolžnost in obveznost, da pomaga pri osvoboditvi drugih narodov. Ni nikakršna napaka niti zastraševanje, če se reče, da je vstop Sovjetske zveze v vojno ustvaril pogoje za uspeh naše borbe. Nasprotno, prav s tem je izražen pomen borbe Sovjetske zveze za našo osvoboditev. S tem se reče, da je naša lastna borba za osvoboditev lahko uspeła edino v takih mednarodnih pogojih. Zato tudi naš načrt programa pravi malo dalje:

»Ljudski upor Jugoslavije je pokazal možnost uspešne oborožene borbe zatiranih narodov proti fašističnim zavojalcem in domači izdajalski buržoaziji v pogojih svetovne vojne, v kateri je igrala odločilno vlogo prva država socializma, Sovjetska zveza.« (Ploskanje.)

Izenačevanje osvoboditve omenjenih držav z osvoboditvijo Jugoslavije pa vsebuje tudi te prikrivanje dejstva, da so naši narodi na poziv naše Partije častno izpolnili svoj internacionalni dolg do Sovjetske zveze s tem, da so stopili v oboroženo borbo na njeni strani in da so se brez odlaganja odzvali pozivu tov. Stalina v njegovem govoru po radiu 3. julija 1941, ki je bil že citiran v naši razpravi.

V krajih, ki jih je okupiral sovražnik, je treba ustanoviti partizanske odrede... ustvariti diverzantske skupine za borbo proti posameznikom sovražne vojske, za razvnanje partizanske vojske... In malo dalje v istem govoru:

»Naša borba za svobodo naše domovine se sklada z borbo narodov Evrope in Amerike za njihovo neodvisnost, za demokratične svoboščine. To bo enotna fronta narodov, ki stoje na braniku svobode proti zasluževanju s strani Hitlerjevih fašističnih armad. (Podčrtal M. P.)

Ali more kdo zanikati, da smo mi poslušali ta glas in da se je borba naših narodov za njihovo svobodo zila z borbo narodov Sovjetske zveze, za svobodo njihove domovine? Ali smo bili mi, ali nismo bili v tej enotni fronti narodov, ki so na braniku svobode proti zasluževanju s strani Hitlerjevih fašistov? Čemu je sedaj želja toliko vodstev bratskih partij, naj vse to ne velja več? V svojem govoru 6. novembra 1941 je dejal Stalin:

»Nemci vodijo sedaj osvobodilno vojno, nepravilno, preračunano na osvajanje tujih ozemelj in na podjarmljenje tujih narodov. Zato se morajo dvigniti vsi pošteno ljudje proti nemškimi osvajalcem kot proti sovražniku... Zato morajo vsi pošteno ljudje podpirati armado ZSSR, Velike Britanije in drugih zaveznikov kot osvobodilne armade.«

Ali smo se mi kot pošteno ljudje dvignili proti nemškimi osvajalcem? (Burno ploskanje.) Ali smo podpirali armado ZSSR in ostalih zaveznikov? Očitno je, da smo. Zato je v govoru 1. maja 1942 tov. Stalin dejal:

»Vso Jugoslavijo in vse pokrajine Sovjetske zveze, ki so jih Nemci okupirali, je zajel požar partizanske vojske.«

Izgledalo bi, da bi imeli zaradi tega pravico do nekega ponosa borcev. Ne nimamo, pravijo, nikakih večjih zaslug od rumunske, bolgarske, madžarske itd. partije in si nam ni treba nič domišljevati. Res je, tudi »Rabotniško delo« priznava na neki način našo borbo. On pravi: »Partizanska borba v planinah je predstavljala dragoceno pomoč v borbi proti nemškimi zasluževalcem...« S to frazo o »planinskih partizanih« hočejo naravno spet izenačevati njihove partizanske borbe in naše borbe, to je, spregledati hočejo dejstvo, da mi nismo bili samo neki šumski komiti, marveč da smo ustvarili redno revolucionarno armado, ki je v času, ko se je srečala z Rdečo armado, ki ji je prišla kot zaveznik na pomoč, štela okrog 500.000 borcev, a po osvoboditvi Beograda je postavila naša armada na fronto nad 800.000 borcev — ne računajoč partizanske odrede (burno ploskanje in vzkljaki: Tako je!). Takšni kritiki hočejo prikriti vse, kar je bilo v naši državi osvobojeno in ustvarjeno do srečanja naše in Rdeče armade ob Donavi.

Da, točno je, naša borba je predstavljala pomoč Sovjetski zvezi, stvari demokracije. Pod vodstvom naše Partije so naši narodi s svojo borbo izpolnili ne samo dolg do svoje svobode in neodvisnosti, marveč tudi bratski internacionalistični dolg do narodov Sovjetske zveze in do protifašističnih sil sploh. Storili smo vse, kar smo mogli, da podpremo razvoj borbe drugih balkanskih narodov. Zato je bila borba za lastno osvoboditev, za naše narode hkrati tudi borba za zmago Sovjetske zveze in za osvoboditev drugih narodov, ker so naši narodi po zaslugi vzgoje, ki jim jo je dala naša Partija, vedeli, da je naša zmaga odvisna od zmage Sovjetske zveze.

Popolnoma odobravamo hvaležnost tovarišev iz Rumunije, Bolgarije in Madžarske Sovjetski zvezi kot sili, kateri dolgujejo svojo osvoboditev in svoj sedanji red. Toda naj nam dovolijo, da poleg naše hvaležnosti Sovjetski zvezi, na katero nismo nikdar pozabili in ne moremo pozabiti, tudi ne pozabimo na one ogromne žrtve, ki so jih dali naši narodi sami za svojo osvoboditev. Kako naj bi to zmanjšalo pomen in vlogo Sovjetske zveze, tega v naši državi ne more nihče razumeti. (Odobrovanje.)

Toda mi lahko tudi malo bližje pogledamo, kako izgleda priznanje teh naših kritikov Sovjetski zvezi za njihovo osvoboditev.

V platformi Enotne delavske stranke Rumunije smo našli samo tole mesto (napisano šele pred dvema do tremi meseci): »Rumunski narod je s pomočjo herojske Rdeče armade odvrnil jarem hitlerjevskih osvajalcev in fašistične diktature Antonesca ter stopil v novo etapo zgodovinskega razvoja« (smeh med delegati.)

V svojem govoru na II. kongresu Domovinske fronte je dejal tov. Dimitrov: »Pojava zmagonosne sovjetske vojske na severozahodni meji Bolgarije je pospešila in olajšala ljudski protifašistični upor 9. septembra, ki je z odločilnim udarcem strmoglavil fašistično diktaturo in vzpostavil oblast ljudstva z Domovinsko fronto.« (V dvorani živahnost.)

Mnogoletna vztrajna borba bolgarskega ljudstva proti reakciji in fašizmu je bila ovcšana 9. septembra s popolno zmago. Ta zmaga je bila dejansko delo delavcev, kmetov, obrtnikov, napredne inteligence, patriotičnega dela vojske — vseh zdravih sil našega naroda pod zastavo Domovinske fronte (naravno ne stranke, kakor se to govori pri nas, kjer se Partija razbija v Ljudski fronti). Posebno zalogo imajo naši slavni partizani in partizanke in ljudje, ki so jih skrivali in podpirali...« (V dvorani smeh, odobrovanje in ploskanje.)

Priznati se mora, da so madžarski tovariši v tem primeru ravnali bolj pošteno. Oni pravijo o programu Partije madžarskega delovnega ljudstva: »Enotna fronta levega krila socialdemokratske stranke in Komunistične partije, fronta neodvisnosti, ki so jo sestavile demokratične stranke in posamezna junaška dejanja madžarskega gibanja odpora niso mogle spremeniti dejstva, da je madžarski narod samo malo pripeval k osvoboditvi države od vlade vine nemških zatiralec in njihovih

RESOLUCIJA O ODNOSU KPJ DO INFORMBIROJA

V zvezi z nesoglasjem med Centralnim komitejem Komunistične partije Jugoslavije — z ene strani in Centralnim komitejem Vsevezne komunistične partije (boljševikov) ter pozneje tudi Informacijskim birojem komunističnih partij — z druge strani izdaja V. kongres Komunistične partije Jugoslavije tole

resolucijo:

I.

»V. kongres KPJ odobrava stališče CK KPJ v zvezi z obtožbami CK VKP(b) in Informbiroja ter njegovo vztrajno prizadevanje, preprečiti tako CK VKP(b) in tudi druge članice Informbiroja v netočnost njihovih obtožb in prenese razpravo na načelno in dejansko kritiko dela KPJ, v kolikor imajo te Partije za to kritiko kakršno koli podlago.

II.

V. kongres ugotavlja, da je kritika v pismih CK VKP(b) in v resoluciji Informbiroja o stanju v KPJ netočna, nepravilna in nepravilna.

V. kongres KPJ ugotavlja, da niso točne trditve, da CK KPJ vodi Jugoslavijo k postopnemu podrejanju imperialističnim državam in jo izpreminja v buržoazno državo, pač pa je točno, da jo CK KPJ vodi k vsestranski krepitvi njene neodvisnosti od imperialistov in k krepitvi socializma — s tem pa tudi k krepitvi splošne demokratske fronte. Prav tako so netočne trditve, da se v Jugoslaviji krepi kapitalizem — v mestu in na vasih, temveč nasprotno, krepi se socializem in vodi se dosledna borba za izpodiranje kapitalističnih elementov na vasi. Trditve, da se KPJ izpreminja v ilegalno sektaško-birokratsko kulaško partijo z vojaško disciplino, ki se vtiplja v Ljudski fronti, je netočna, točno pa je, da je KPJ legalna vladajoča Partija, ki vodi Ljudsko fronto in v kateri se navzlic pomanjkljivostim in slabostim ne guje in razvija notranja partijska demokracija. Prav tako je tudi z obtožbami, da razširjajo voditelji KPJ teorije, da

delavski razred ni in ne sme biti vodilna sila v borbi za socializem, da je možno mirno vraščanje kapitalističnih elementov v socializem, da se s pustolovskimi in nepriljubljenimi ukrepi kompromitira socialistična izgradnja v Jugoslaviji, itd. Zlasti je težka, netočna in nepravilna obtožba, da vodstvo KPJ vodi protivojvetsko politiko in da podcenjuje vlogo Rdeče armade v vojni na splošno, v pomoči Jugoslaviji posebej, in pod. Točno pa je, da se v omenjenih kritikah, zlasti pa v kampanji, ki je nastala po resoluciji Informbiroja o stanju v KPJ, nepravilno ocenjuje in podcenjuje naša narodnoosvobodilna borba.

Glede na vse to ugotavlja V. kongres KPJ, da CK KPJ ni opustil nauka marksizma-leninizma, marveč da nasprotno v temelju pravilno uporablja nauk marksizma-leninizma v konkretnih pogojih Jugoslavije. (Odobrovanje.)

III.

V. kongres KPJ ugotavlja, da sta navzlic netočnim obtožbam in omenjenim nesoglasjem ostala vodstvo KPJ in KPJ v vsem zveza načelom mednarodne proletarske solidarnosti in enotnosti protimperialistične demokratične fronte.

IV.

V. kongres KPJ je mnenja, da mora CK KPJ storiti vse, kar je mogoče, da se odpravijo nesoglasja s Centralnim Komitejem Vsevezne komunistične partije (boljševikov) in da se potrdi, da bi dal CK-ju VKP(b) vse možnosti, da bi se na licu mesta prepričal o netočnosti svojih obtožb.

V.

V. kongres KPJ ugotavlja, da se KPJ ni izključila iz Informbiroja s tem, ker ni sodelovala na zadnjem zasedanju Informbiroja, in je mnenja, da bi po odpravi nesoglasij med CK KPJ in CK VKP(b) odpadel tudi ta razlog za njeno nesodelovanje v Informacijskem biroju.

(Kongres je sprejel resolucijo soglasno in s burnim vzkljanjem tovarišu Titu.)

Sprejem programa in statuta KPJ

Ko je sporočil kongresu, da je zadnja lva dni prejel kongres več kot tisoč brzojavk in pismov, v katerih pozdravljajo naš delavski razred in delovni ljudje V. kongres KPJ, je predsedujoči tovariš Rodoljub Čolaković otvoril diskusijo o programu in statutu Partije. Ker se za diskusijo ni nihče prijavil, so prišli z glasovanjem o programu Partije s pripombami in dopolnitvami komisije za program Partije.

Kdor je za ta program z dopolnitvami in izpremembami komisije, naj dvigne roko, je vprašal predsedujoči tovariš Rodoljub Čolaković, Vsi delegati dvignejo roko, nato z dolgotrajnim ploskanjem pozdravljajo sprejetje programa.

Ali je kdo proti predloženemu programu? je vprašal predsedujoči tovariš Rodoljub Čolaković, in ker ni nihče od delegatov dvignil roke, je izjavil:

»Potrjujem, da je V. kongres soglasno sprejel program KPJ.« (V dvorani burno ploskanje. Vsi delegati vstanejo in skan-

dirajo: »Tito - Partija.«) Predsedujoči je nato dal na glasovanje predlog statuta s spremembami. Kakor program, tako je kongres soglasno sprejel tudi statut.

»Objavljam, da je V. kongres soglasno sprejel statut KPJ.« (Vsi delegati vstanejo ter ob dolgotrajnem ploskanju skandirajo »Tito - Partija«, nato pa zapojejo Internacionalo.)

Zatem je predsedujoči dal besedo tovarišu Bakariću, ki je v imenu komisije za resolucijo v odnosu KPJ do Informacijskega urada sporočil kongresu, da je izvoljena komisija soglasno sprejela osnutek resolucije.

Ker ni nihče izmed delegatov govoril o poročilu tovariša Bakarića, je predsedujoči tovariš Čolaković dal na glasovanje predloženo resolucijo. Z dvignom rok so vsi delegati soglasno sprejeli resolucijo o odnosih KPJ do Informacijskega biroja. Delegati so stali in s burnim ploskanjem pozdravljali nekaj minut sprejete resolucije ter pri tem skandirali »Tito - Partija.«

O programu Komunistične partije Jugoslavije

madžarskih plačancev. Madžarski je prinesel osvoboditev orožje Sovjetske armade. Sovjetska armada ni le pregnala iz Madžarske nemške osvajačce, pod njenimi udarci se ni le zrušil madžarski državni ustroj, ki je zatiral ljudstvo, Sovjetska armada je hkrati utrla pot ljudskim silam, ki so poklicane, da izvrše demokratično preobrazbo Madžarske.

A tudi to priznanje svojega primera ne daje madžarskim tovarišem pravice, da vzamejo za enostavno, da so njihove zasluge enake zaslugam naše Partije.

Kako morejo potem prav s teh strani napadati nas zaradi nehalnosti Sovjetski zvezi in zaradi domišljavosti, da smo se sami osvobodili? Ali smemo v Jugoslaviji reči vsaj toliko, kakor tovariši v Rumuniji, da smo se osvobodili s pomočjo Sovjetske zveže? (Burno ploskanje.)

Razume se, da nočemo in ne moremo pozabiti, da smo svojo državo osvobodili s svojimi silami, s svojo borbo, s svojo ljudsko revolucijo, toda s pomočjo Sovjetske zveže (ne samo s pomočjo Sovjetske zveže). Nismo pozabili in ne pozabljamo, da so bile naša lastna borba in zmaga in linija te borbe, smisel in cilj te borbe in njen način in rezultat, da je bilo vse to mogoče edino zato, ker je proletarijat Rusije leta 1917. ustvaril Oktober, edino zato, ker obstaja, živi, dela in se bori Sovjetska zveza, prva država socializma, prvovoditeljica vseh narodov v borbi za mir, demokracijo, socializem, edino zato, ker se je naša Partija učila in nekaj naučila od Bolševiške partije. (Ploskanje.)

In še nekaj. V svojem referatu ob priliki proslave 27. letnice Oktobrske revolucije 6. novembra 1944 je dejal tovariš Stalin:

»Sedmi udarec je bil zadan v avgustu letošnjega leta v področju Kišenjev — Jaši... S tem udarcem je bila: a) osvobodena Moldavska sovjetska republika, b) vržena iz stroja zaveznička Nemčija — Rumunija, ki je napovedala vojno Nemčiji in Madžarski, c) vržena iz stroja zaveznička Nemčija — Bolgarija, ki je prav tako napovedala vojno Nemčiji, d) odprta pot našim četam na Madžarsko, zadnji zaveznički Nemci v Evropi, d) ustvarjena možnost (torej v avgustu 1944 — M. P.), da prozimo roko podpore zavezniški Jugoslaviji proti nemškimi osvajačcem (ploskanje in skandiranje: Tito-Stalin, vsi delegati vstanejo), ali po rusko »ad kritično vazmožnosti pratanjti ruku pomoči sjuznjoi nam Jugoslaviji protiv nemijekih zahvačikov«.

Zakaj potem kriče nad nami, če trdimo prav isto, kar je trdil tov. Stalin v novembru 1944? Ali naši kritiki smatrajo, da sedaj ne veljajo več citirane besede tov. Stalina in dejstva, ki jih potrdjujejo?

Morda se bo komu zdelo, da sem se preveč zadržal na tem vprašanju osvoboditve, ki je videti površnemu opazovalcu vprašanje ponosa, časti, občutljivosti ali morda celo nasprotovanja. Toda dejansko je to vprašanje mnogo važnejše, kakor pa je videti na prvi pogled. To ni samo zanimanje vsega, kar smo mi storili v pretekli vojni, marveč pomeni tudi zanikanje, da je naša borba dokazala možnost uspešne obojestrane borbe zatiranih narodov proti fašističnim zavojevalcem in domači izdajalski buržoaziji v pogojih svetovne vojne, v kateri je igrala odločilno vlogo Sovjetska zveza, a to pomeni z drugimi besedami pozivanje narodov za neaktivnost v takem primeru, poziv na čakanje, da pride svoboda z borbo in žrtvami drugih narodov.« (Ploskanje.)

Tovariš Pijade je prešel nato na vprašanje značaja naše ljudske revolucije. Navajajoč iz načrta programa ona mesta, ki dajejo osnovno karakteristiko ljudske oblasti v Jugoslaviji, ki ji vodilna vloga delavskega razreda zagotavlja, da ima one osnovne karakteristike diktature proletariata, ki zagotavljajo socialistični razvoj države, je tov. Pijade govoril o razvoju in značaju narodnoosvobodilnih odborov ter je dejal:

»Če bi ne bila izvedena organizacija nove državne oblasti, če ljudske množice ne bi videle v novi oblasti svoje osvoboditve izpod starega izkoriščevalskega režima in njegovega političnega terorja, se narodnoosvobodilna borba sploh ne bi mogla razviti tako široko in ne bi bila tako vsestransko sprejeta od ljudstva, ostala bi borba brez politične in družbene organizacije, brez perspektive, brez povezave aktualne borbe s cilji bodočnosti. Samo povzava vojaške in politične borbe pod vodstvom naše Partije, samo izgrajevanje nove ljudske oblasti poleg nove revolucionarne ljudske armade, samo enotnost nacionalnih s političnimi in socialnimi cilji je mogla prinesiti kot rezultat globoko spremembo v državnem in družbenem redu. Zato so ljudski odbori — organi oblasti delovnega ljudstva — osnovna pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe.

Organizacija ljudske oblasti, ostro, sovražno zoperstavljanje staremu državnemu aparatu je predstavljalo temeljito rušenje vsake oblike in organov stare oblasti, razveljavljanje vsega prejšnjega zakonodajstva in pravnega reda. Nastajajoč in razvijajoč se v nepomirljivi borbi proti staremu redu, uničujoč staro oblast, tako da je izbrisana iz zavesti ljudstva, so bili narodnoosvobodilni odbori rezultat in izraz ljudske revolucije. politična osnova po ujej zasnovanega novega državnega reda. Zato predstavlja organizacija ljudske oblasti, to je oblast delovnega ljudstva pod vodstvom delavskega razreda revolucionarno politično vsebino naše narodnoosvobodilne borbe tisti trenutek, ki opredeljuje socialistično jedro naše ljudske revolucije. S skle-

pi v Jajcu novembra 1943 so bili dokončno uzakonjeni kot organi državne oblasti ter so dobili svoj popolni organizacijski sistem od zgoraj navzdol. Važnost tega dejstva, ki opozarja na dejstvo, da je Jugoslavija izšla iz vojne že kot izgrajena nova država, se ne sme nikoli izgubiti iz vida, ker na njej kot čvrsti osnovi sloni vse, kar smo zgradili v triletni povojni dobi. To važnost bomo še bolj razumeli, če se spomnimo Leninovih besed glede sovjetskih oblik državne oblasti v njegovem poročilu o vojni in miru na VII. kongresu RKP(b) 7. marca 1918:

»Če ljudska ustvarjalnost ruske revolucije, ki je šla skozi velike izkušnje leta 1905., ne bi ustvarila sovjetož že v februarju leta 1917., oni v nobenem primeru ne bi mogli osvojiti oblasti v Oktobru, ker je bil uspeh odvisen samo od obstoja že gotovih organizacijskih oblik gibanja, ki je zajelo milijone. Ta gotova oblika so bili sovjeti in zato so nas na političnem polju pričakovali tisti sijajni uspehi, tisti neprekinjeni triumfalni pohod, ki smo ga doživeli, ker je nova oblika politične oblasti pripravljena in nam je samo preostalo, da z nekaj dekreti spremenimo oblast sovjetož iz tistega embrionalnega stanja, v katerem je bila v prvih mesecih revolucije, v zakonito priznano obliko, ki se je uvrstila v ruski državi — v rusko-sovjetsko republiko.«

Navedel bom tu še eno važno mesto iz Lenina o tej stvari: »Če ljudska ustvarjalnost revolucionarnih razredov ne bi ustvarila sovjetož, bi bila proletarska revolucija v Rusiji brezupna stvar, kajti s starim aparatom bi proletarijat nedvomno ne mogel obdržati oblasti, a novi aparat se ne da nenkrat ustvariti.« (Lenin: »Ali bodo boljševiki tudi obdržali državno oblast?«, Dela XXI, str. 258, 259.) Ali ni sedaj jasno, kako ogromne važnosti je dejstvo, da smo aparat ljudske oblasti ustvarili in izgradili že v teku same vojne?

Nekateri naši »kritiki« pravijo, da stremimo za tem, da je naša država »baje država socializma«. (Thorezova formulacija)

Če naj izraz »država socializma« pomeni, da smo država, v kateri je socializem že zgrajen, potem je jasno, da v tem smislu še nismo socialistična država. Ako pa naj pomeni, da smo država, ki je v procesu zgraditve socializma, potem imamo pravico, da smatramo svojo državo za socialistično državo, kajti takšna država, kakršna je sedaj naša, ki nima druge osnovnejše naloge kakor izgrajevanje socializma, je socialistična že samo po tej svoji osnovni funkciji, čeprav socializem v njej, razume se, še ni zmagal, še ni zgrajen. Toda kdo bi smel trditi, da se sme neka država imenovati socialistično šele tedaj, ko je že do kraja zgrajen socializem! Ali je mogoče pozabiti vse izkušnje Sovjetske zveže ki je takoj po zmagi Oktobra postala socialistična država, čeprav je tedaj šele začela graditi socializem, kajti znano je v marksizmu-leninizmu, da lahko proletarijat šele po osvojitvi oblasti prične izvajati socialistično preobrazbo gospodarstva.

Lenin je v plenumu Moskovskega sovjeta v novembru 1922. govoril o vredbi Nove ekonomske politike, izrazil svoje prepričanje, »da bomo vsi skupaj rešili to nalogo za vsako ceno tako, da bo iz nepovsot Rusije postala socialistična Rusija.« Ali Lenin prav gotovo ni smatral, da se Rusija po Oktobru brez pravice naziva socialistično državo, prvo državo socializma. Tudi proletarijat vsega sveta je gledal v Sovjetski zvezi socialistično državo takoj po zmagi Oktobra in jo branil kot takšno državo.

Ali če vzamemo tov. Stalina, ki pravi:

»Kaj pomeni podčrtani Leninov izraz »organizirajoč pri sebi socialistično proizvodnjo?« To pomeni, da proletarijat zmagovite države more in mora organizirati pri sebi po zavzetju oblasti socialistično proizvodnjo. A kaj pomeni organizirati socialistično proizvodnjo? To pomeni, izgrajevati socialistično družbo.« (»K vprašanjem leninizma«, »Vprašanja leninizma«, Kultura 1946, str. 149—150.)

Ali je kdo, ki trdi, da je po drugi svetovni vojni za proletarijat, ki prevzame oblast, prenehala obveznost, organizirati socialistično proizvodnjo?

Vprašajoč se, odkod izvira to, da ne uvidevajo socialističnega značaja sedanje Jugoslavije, je tov. Pijade dejal:

»To izvira odtod, ker ne vidijo vsebine, ki je za obliko ljudske demokracije, ljudske republike, ljudske oblasti. Izvira iz dogmatičnega vztrajanja na izključnosti enkrat dobljenih oblik. Ste pa je rečeno, da ljudje pozabljajo med besede Lenina: »Oblike buržoaznih držav so izredno različne ali jedro je isto: vse te države so na ta ali oni način v skrajni liniji brezpogojno diktatura buržoazije. Razumljivo je, da mora prehod od kapitalizma v socializem prinesiti veliko izoblike in raznovrstnost političnih oblik, a pri tem ostane jedro neizbežno isto: diktatura proletariata.«

Referent je nato govoril o izgraditvi socializma v Jugoslaviji. Ko je navedel tista mesta iz načrta programa, ki govorijo o tem, je tov. Pijade nadaljeval:

»Tovariši delegati, izgradnja socializma ni neka meglena slika domišljije, za katero ne veš, kaj naj jo primeš, čeprav je v takem ustvarjalnem delu potrebna tudi domišljija, marveč je s svojimi ustvaritvami in rezultati, materialnimi in družbenimi vidna in otipljiva, se lahko zajame s fotografskim in filmskim objektivom, izrazi v številkah, izmeri. Izgraditev socializma, to so nove tovarne in podjetja, nove električne centrale, nove proge in ceste, novi industrijski kombinati, zadržni domovi, novi proizvodi, to so razni kolektivni, brigade in brigade graditeljev, mladinskih in frontovskih, to so ogromne ljudske množice, ki vladajo

s svojo ustvarjalno silo, to so množice in množice novih tehničnih in drugih kadrov, to je dviganje življenjske ravni delovnih ljudi, to so nove delavske naselbine okrog velikih podjetij, to je plačani letni oddih delavcev, to je odprava nepismenosti milijonov in milijonov ljudi, to so domovi kulture itd., a vse to plansko vodeno in usmerjeno k cilju ustvaritve socializma. Vse to se lahko vidi v naši državi na vsakem koraku. (Ploskanje.)

Vendar pa so »kritiki«, ki hočejo našo socialistično izgraditev spremeniti iz stvarnosti v »vprašanje«. To je posledica ene izmed lažnih obtožb v resoluciji Informbiroja. V tem času, ki je potekel od njene objave, se je pojavila cela vrsta člankov in govorov voditeljev mnogih bratskih partij s popolnoma negativnim odnosom do izgraditve socializma v naši državi. Pišejo in govorijo v tej zvezi take stvari, da se v naših množicah vse bolj utrjuje prepričanje, da označujejo graditve socializma v naši državi in brzina graditve tista stvar, ki je glavni vzrok obrekovalne kampanje ostalih bratskih partij proti naši Partiji in naši državi. V tem gredo tako daleč, da označujejo graditve socializma v naši državi za protisovjetsko delo, a to pomeni protisocialistično. Po mnenju teh kritikov naša socialistična izgraditev ne vodi k socializmu, ne vodi k obrambi politične in ekonomske neodvisnosti naše države, marveč vodi Jugoslavijo nazaj k navadni buržoazni državi in imperialistični koloniji. Tako vidimo, da naši kritiki proglašajo napredek za nazadovanje, socializem za nacionalizem. Kakršna bi potemtakem mogla biti v tej stvarnosti vera milijonov naših ljudi v izgraditve socializma, kateri navdušeno povečajo vse svoje sile? Ta napad na našo socialistično izgraditev je toliko težje razumljivo, ker je prišel prav tedaj, ko so uspehi prvega leta naše prve petletke nudili jasen dokaz o uspešnem poteku socialistične zgraditve in o polni realnosti postavljenih načrtov.

Tov. Kidrič je obdelal to temo dovolj obsežno in kongres je o tem že izrekel svojo sodbo. Toda to vprašanje je preveč važno v našem življenju, pa zato tudi v našem partijskem programu, da se ga ne bi tudi jaz še ponovno dotaknil.

Navodilo za gonjo proti KPJ v vprašanje zgraditve socializma je dala resolucija Informbiroja, po kateri naši voditelji — citiram — »zelo precejno notranje nacionalne sile in močosti Jugoslavije mislijo, da lahko ohranijo neodvisnost Jugoslavije in zgrade socializem brez podpore komunističnih partij v ostalih državah, brez podpore držav ljudske demokracije, brez podpore ZSSR. Oni mislijo, da novi Jugoslaviji ni potrebna pomoč teh revolucionarnih sil.« — Tako resolucija in njeni propagatorji gredo še dalje, pa pravijo, da mi tako ne le mislimo, marveč da tako tudi trdimo, da tako stvar postavljamo in da hočemo zgraditi socializem ne le brez podpore teh demokratičnih sil, marveč celo proti njim, proti Sovjetski zvezi, proti ljudskim demokracijam. Govoreč prav tako, sekretar rumunske Delavske partije Dež se dodaja: »kakor to trde sedanji jugoslovanski državnik«.

Več kot očitno je in naravnost z rokami otipljivo, da je obtožba, da hočemo mi zgraditi socializem brez podpore Sovjetske zveže, ljudskih demokracij in ostalih demokratičnih sil, čista izmišljotina, proti kateri govore vsa dejstva vsakdanjega življenja naše države in ne samo vse izjave in vsi nastopi naših odgovornih partijskih in državnih voditeljev. To so že več kot v dovoljni meri dokazali vsi prejšnji referati in vsa razprava. Toda postavljamo v vprašanje: če je ta trditve tako očitna neresnica, kaj potem pomeni in kaj hočejo z njo? — V tuči svoje lastne neresničnosti lahko pomeni samo eno: če mi ne bomo z vami ekonomsko sodelovali, če vas ne bomo hoteli ekonomsko podpirati, če vam ne bomo hoteli prodajati tega, kar hočete v kupiti — potem ne boste mogli zgraditi socializma. Če bi nam tako rekli, potem to zares ne bi bilo socialistično, toda bilo bi jasno in bi dovedlo do avanturističnih rezultatov, kakor je to primer v Albaniji.

Nočem razčlenjati te misli, ki mora zveneti v ušesih naših ljudi kot nezasiščen absurd. Hotel sem omeniti le, da bi bil za edino možen primer, če bi se pred nas zares moglo postaviti vprašanje: ali moremo brez podpore Sovjetske zveže in ljudskih demokracij zgraditi socializem?

Razumljivo je, tovariši, da ne mislim izenačiti pogojev, v katerih je morala Sovjetska zveza graditi socializem, s pogoji, ki jih imamo sedaj mi, ko obstaja ogromna država, ki je že zgradila socializem, in več drugih držav, ki gredo po poti socialistične izgraditve, toda v pogledu težav izgraditve ti novi pogoji, v katerih moramo mi graditi socializem, gotovo pomenijo, da bi nam moralo biti mnogo lažje graditi ga, kakor pa je bilo to v Sovjetski zvezi, ki je bila sama v kapitalistični okolitvi. Toda zakaj nam potem govore v imenu marksizma-leninizma ne le, da nam je težko, marveč da sploh ne moremo zgraditi socializma? In zakaj nas krste za ozke nacionaliste, ki izdajajo načela internacionalizma s tem, da verujejo v zgraditve socializma v svoji državi v teh lažjih pogojih? Teža nam naši »kritiki« še niso poskušali pojasniti.

Iz vsega povedanega jasno izhaja, kako pravilno so postavljene naslednje naloge glede našega programa: »učvrstitve in nadaljnje razvijanje tesnega sodelovanja z Zvezo sovjetskih socialističnih republik; učvrstitve in nadaljnje razvijanje vsestranskega tesnega sodelovanja z državami ljudske demokracije.«

Mi tu, Komunistična partija, vse naše

ljudstvo, združeno v Ljudski fronti, vsi naši narodi, ne moremo sploh postaviti drugih nalog. A to, kar postavljamo v program kot naloge, je treba razumeti samo kot naloge nadaljnje razvijanja tistega, kar je vso dobo vse doslej bilo naša politika do Sovjetske zveže in držav ljudske demokracije.« (Ploskanje.)

Tov. Pijade se je naposled dotaknil obtožbe Informbiroja glede odnosa Komunistične partije in Ljudske fronte: »Tu, tovariši, imamo na kaj odgovoriti.

Te neumestne in popolnoma nenačelne obtožbe resolucije Informbiroja niso bile takšne, da bi nam mogle pomagati, da uvidimo neko našo morebitno napako, da bi pravočasno podvzeli ukrepe, da iztrgamo Partijo iz nevarnosti njene likvidacije kot razredne partije delavskega razreda, da jo rešimo pred domnevnim razblinjevanjem v brezpartijni množici frontovcev. Težko je razumeti, da si naši kritiki niso bili v naprej na jasnem, da bi sprejete take »kritike« pri nas pomenilo razbiti enotnost Partije, razbiti enotnost Fronte, ločiti frontovske množice od Partije in nas izolirati od frontovskih množic.

Toda pri nas je odnos Partije do Fronte tako zdrav in čvrst, da takega rezultata sploh ni mogoče doseči.

Nam in osebo tov. Titu strašno očitajo eno mesto iz njegovega govora na II. kongresu Ljudske fronte Jugoslavije, ki je imel veliki odmev po vsem svetu. Očitajo mu tisto mesto, v katerem govori, da je program Fronte tudi program Partije, čeprav tov. Tito pri tem ni mislil na pisani akcijski program Fronte, ki je že davno zastarel. Toda vsi kritiki, ki nas obtožujejo, da razkrajam Partijo v Fronti in da se odrekamo vodilne vloge, nikakor nečejo prečitati, kaj je v tem govoru tov. Tita pred in za inkriminiranim stavkom. (Smeh.) Zato jih bom jaz spomnil. Pred tem pravim: Potemtakem ima Komunistična partija tudi danes po teh svojih lastnostih vodilno vlogo v Ljudski fronti. Za tem stavkom pa stoji:

»Kot avantgarda delavskega razreda je dobila Komunistična partija Jugoslavije vlogo prvovoditeljice vseh demokratičnih sil... vlogo prvovoditeljice vseh naprednih ljudskih sil, združenih v LF, si je pridobila Kompartija zaradi specifičnega značaja revolucionarnega razvoja v dani etapi... Po ustvaritvi nove države je ostala Kompartija prvovoditeljica v celokupnem družbenem razvoju, v izgraditvi ljudske oblasti, to je organizaciji države, v zgraditvi države, v ekonomskem in kulturnem življenju.« (Ploskanje.)

Ali je sedaj jasno, da je obtožba resolucije Informbiroja, da voditelji naše Partije »zmanjšujejo vlogo KP, dejansko razkraja Partijo v brezpartijni Ljudski fronti«, da »izpodkopavajo Partijo kot samostojno politično silo« itd., popolnoma nenačelno preobračanje stvarnosti na podlagi iztrganega citata? (Ploskanje.)

Ljudska fronta se pri nas v času vojne ni nikjer začela kot koalicijska stranka in skupin, razen v Sloveniji, kjer so v Osvobodilni fronti poleg enotnosti od spodaj močnejše prihajale do izraza v začetku tudi koalicijske oblike ob priznanju vodilne vloge naše Partije o odnosu KP Slovenije. Zato mi dovolite, da prečitam odlomek iz skupne izjave, ki so jo februarja 1943 objavili predstavniki KP Slovenije, slovenskega sokolstva in krščansko-socialistične skupine. Ta odstavek se glasi:

»Avantgardna vloga v slovenskem osvobodilnem gibanju pripada glede na njen program, organizacijsko strukturo, strategijo in taktiko Komunistični partiji Slovenije kot avantgardi najnaprednejšega slovenskega družbenega razreda — proletariata Slovenije.« Vse tri skupine ugotavljajo, da sta Komunistična partija Slovenije in njeno vodstvo na delu dokazala vlogo Partije kot avantgarde s pravilno politično linijo in organizacijo osvobodilne borbe slovenskega naroda. Nujna posledica vsega tega je, da se Komunistična partija Slovenije — ki je zgrajena in vodena po organizacijskih in političnih načelih boljševizma in ki kot celota in v vsaki svoji organizaciji predstavlja avantgardno središče osvobodilne borbe — širi, razvija in utrjuje povsod široko slovenske zemlje in na vseh področjih slovenskega javnega življenja... ostale ustanovne skupine Osvobodilne fronte ne bodo organizirale samostojne stranke ali politične organizacije. Odgovarjajo svojim nacionalnim političnim in socialnim težnjam, ki so v vseh osnovnih vprašanjih istovetne s težnjami Komunistične partije Slovenije ne čutijo in ne vidijo nikake potrebe posebne lastne stranke ali politične organizacije.

To izjavo so podpisali za KP Slovenije tovariši Kardelj, Kidrič in Leskošek, za slovensko sokolstvo Jože Rus in Franče Lubej, a za krščansko-socialistično skupino Edvard Kocbek, Tone Fajfar in Marjan Breclj.

Hrvatska je bila še ena dežela, v kateri je za časa vojne razen KP in to šele od jeseni 1943. obstajala še ena stranka: obnovljena Hrvatska republikanska seljačka stranka. Njeno članstvo in krajevna vodstva v Dalmaciji in v Gorskem Kotaru so zavrgli kontrarevolucionarne direktive Mačkovega vodstva in sodelovali v narodnoosvobodilni borbi že takoj od 1941. Ko se je upor razširil tudi v drugih krajih med hrvatskim prebivalstvom, je bil 12. oktobra 1943 formiran Izvršni odbor HRSS. V sklepu seje, na kateri se je ta odbor konstituiral, se pravi: »sklenili smo z vsemi svojimi silami okrepiti narodnoosvobodilno borbo, ki se je pod vodstvom Komunistične partije od l. 1941 do danes razvila za ideale: svobode narodov hrvatskega, srbskega in slovenskega.« Ta izvršni odbor je imel pomembne zasluge za mobilizacijo hrvatskih kmetov v borbi in je z izjemno enega ali dveh ljudi ostal vse do danes zvest zaveznik naše Partije.

Če se danes pogleda akcijski program Ljudske fronte, pisan l. 1945 nekaj mesecev pred sprejetjem ustave FLRJ, a z druge strani sedanje življenje in delo Fronte, potem se vidi ne samo, kako je program Fronte zastarel in zaostal za razvojem, marveč tudi to, kako se brez zaostajanja živo in aktivno razvija kot praktični izvajalec linije naše Partije. Besede tov. Tita, da Partija nima drugega programa izven programa Ljudske fronte, pomenijo torej prav nasprotno, da je program naše Partije tudi program Ljudske fronte.

Čeprav ni nikakega razkrajanja Partije v frontovski množici, je vendar le neko zlivanje in stapljanje frontovcev s Partijo. Mnogo je frontovcev, ki delajo tako dobro kot najboljši komunisti, le da niso v Partiji. Prav v tem je ena najvažnejših odlik naše Ljudske fronte in v tem je tudi njena velika moč: neomejeno zaupanje frontovcev v Partijo in pripravljenost, da gredo zanjo in z njo. Sedaj pa hočejo ta izraz moči tolmáčiti kot izraz slabosti in to tesno povezanost Partije s frontovskimi množicami kot menjševiško likvidatorstvo. Obrnimo se tudi v tem primeru na Lenina.

V »Otroški boleznih »levičarstva« v komunizmu« pravi Lenin:

»V čem se izraža disciplina revolucionarne Partije proletariata? S čim se ona preverja? S čim se krepi? Prvič z zavdnostjo proletarske avantgarde in z njeno predanostjo revoluciji, z njeno vztrajnostjo, samopožrtvovalnostjo in heroizmom. Drugič z njeno večšino, da se poveže, zbližja do gotove mere, če hočete, stopi z najširšo množico delovnega ljudstva, v prvi vrsti proletarsko, a prav tako tudi z neproletarsko delovno množico. Tretjič s pravilnostjo vodstva, ki ga ustvarja ta avantgarda, s pravilnostjo njene politične strategije in taktike pod pogojem, da najširše množice prepriča o tej pravilnosti z lastno izkušnjo.«

Navajajoč to mesto v »Vprašanjih leninizma«, je tovariš Stalin podčrtal prav besede »stopi z najširšo množico delovnega ljudstva« s pripombo izpod besedila, da je kurziv njegov. Podčrtal je tudi besede »neproletarsko delovno množico«, medtem ko je Lenin podčrtal samo besede »prav tako tudi«. Mislim, da se lahko držimo tega nasveta o »stopitvi« brez strahu, da bi »razblinili« in »likvidirali« našo Partijo.« (Ploskanje.)

Nato je tov. Pijade prečital vse spremembe in dopolnitve, ki jih je predlagala v načrtu programa kongresna komisija, ter predlagal, da se vse te spremembe in dopolnitve sprejmejo. Svoj referat je tovariš Moša Pijade končal z besedami:

»Evo, tovariši, to so spremembe in dopolnitve, ki jih je vnesla kongresna komisija in katere prosim v imenu komisije, da jih kongres sprejme, ker znatno prispevajo k pravilnosti formulacije v načrtu.

Tovariši delegati, na tem Kongresu smo bili prisiljeni dokazovati, da je črno črno, a belo belo, razen za hudiča, za katerega smo morali dokazovati, da je bel. V vsem svojem dosedanem delu je ta Kongres, ki tako sijajno predstavlja neomahljivo enotnost naše Partije, njeno čvrstost, tesno povezanost množice partijskega članstva s Centralnim komitejem, globoko in neomajno zaupanje članov v vodstvo in v tistega, ki je glavni graditelj moči in enotnosti naše Partije, tovariša Tita — v vsem svojem dosedanem delu je ta Kongres pokazal, da je naša Partija znala zdravo reagirati na neresnične in obrekovalne obtožbe Informbiroja. Vsi sklepi tega Kongresa, bodisi da omenjajo ali ne omenjajo nezasišani napad, ki je bil izvršen na našo Partijo, na veliko škodo mednarodnega delavskega in splošno demokratičnega gibanja, so dokaz, da je naša Partija na pravi poti in da jo čakajo kljub velikim težavam, ki jih bomo morali še obvladati, nove zmage na poti socialistične izgraditve.

Iz teh razlogov predstavlja tudi naš program, ki ga naj ta Kongres danes da naši Partiji, dokument posebne važnosti. On ne določa samo naloge Partije za sedanjo dobo, to je dokument za oceno tistega, kar je naši Partiji uspelo ustvariti, ko je organizirala revolucionarno osvobodilno borbo narodov Jugoslavije in jo vodila pod modrim vodstvom tov. Tita. Stopajoč na veliko areno mednarodnega delavskega gibanja more naš program pričakovati i odobravanje, i kritiko, a kakor izgleda v tem času, največ nenačelne kritike, kakor je na primer ona, ki smo jo že slišali, da je naš program licemeren, ker da ga ne mislimo izvajati, ali pa ona z načelnega in teoretičnega stališča zares javna kritika, ki je izšla v organu Informbiroja in na katero se sploh ne izplača odgovarjati. Toda v kolikor je naš program uspel izraziti razvoj naše družbe in države, stanje in perspektive naše države, uspehe naše Partije in njene cilje, a to smatram, da je uspel — sem prepričan, da bo preстал preizkušnjo. Globoko pa sem prepričan, da bo vzdržal tudi preizkušnjo prakse. Ta program ne bo ostal črka na papirju. On ni pisan za mirno čitanje, marveč za živo izvajanje. To je program milijonov naših delovnih ljudi. Apel, s katerim končuje naš program, bo našel pot v njihove glave in njihova srca in jih bo navdahnil za nove bitke in nove zmage pri izgraditvi svoje socialistične domovine, kakor jih bo tudi navdahnil, da prav tako neomahljivo kakor doslej stoje v prvih vrstah svetovne protifilipistične demokratične fronte.

Obroroženi z njim, kakor tudi z vsemi ostalimi sklepi tega zgodovinskega Kongresa, bodo komunisti Jugoslavije lahko še bolj razvili plameneči prapor naše herojske Partije pred milijonskimi množicami delovnih ljudi naše države, sledeč za tovarišem Titom v smeri svetle in srečne bodočnosti naše ljubljene socialistične domovine.

O statutu Komunistične partije Jugoslavije

GOVOR TOVARIŠA BLAGOJE NEŠKOVIČA

Za govorom tovariša Moše Pijade je govoril tovariš Blagoje Nešković. Dejal je, da je naša Partija do danes sprejela 4 statute, in to prvi začasni statut 1919. leta na kongresu zedinjenja, ko je bila ustvarjena social-demokratska delavska stranka Jugoslavije, drugi 1920. leta na drugem kongresu KPJ (vukovarski kongres), tretji statut naše Partije statut Neodvisne delavske stranke Jugoslavije kot legalne partijske organizacije Komunistične partije Jugoslavije 1. januarja 1925. leta na deželni konferenci, na kateri je bila ustanovljena Neodvisna delavska stranka Jugoslavije, četrti statut pa so sprejeli na III. kongresu KPJ 1926. leta. Tovariš Nešković je pripomnil, da nobeden od prvih treh statutov ni temeljil na načelih marksizma-leninizma, da je Partija najvišja oblika razredne organizacije delavskega razreda. Nato je navedel, kaj vse vsebuje resolucija IV. kongresa Partije o organizacijskih vprašanjih in v zvezi s tem poudaril, da zaradi težkih razmer po kongresu ni prišlo do uresničitve organizacijsko-boljševiških načel v naši Partiji.

Nato je tovariš Nešković navedel, kaj vse je storilo novo vodstvo s tovarišem Titom na čelu, da bi se izboljšalo stanje v Partiji.

Nato je tovariš Nešković omenil pomen sklepov V. državne konference, organizacijske oblike dela naše Partije med vojno in končno obrazložil način nadaljnjega utrjevanja organizacijskih oblik dela Partije v povojnih pogojih. Nato je tovariš Nešković podal pomen sprejetja novega statuta in poudaril, da izhajajo določbe predloženega načrta in pa ves duh statuta iz organizacijske prakse naše Partije.

»Preden bom pričel navajati rezultate diskusije o predlogu statuta v partijskih organizacijah, bom na kratko govoril o nekaterih problemih, ki so rešeni s statutom, katerih izvajanje pa bi se moglo izboljšati.«

1. Kakšno partijo predvideva statut, maloštevilno, ozko ali množično?

Predvsem in ne minimuma članov Partije. Individualno izbiranje kandidatov za člane Partije jamči za enega izmed temeljnih boljševiških načel partijske organizacije, to pa pomeni dajanje prednosti kvaliteti članov Partije nad kvantiteto. To izhaja iz poznanege leninskega zakona, da je Partija vodilni odred, del delavskega razreda, v čigar vrste vstopajo najnaprednejši, najzavrednejši in stvari komunizma najvrednejši ljudje.

Tovariš Stalin pravi, da se vrata Partije »odpirajo« samo dostojnim. (Razred proletarcev in Partija proletarcev.)

Ali mar to pomeni, da mora biti Partija »ozka«, maloštevilna?

Ne, to tega ne pomeni. V današnjih pogojih ima naša Partija vse pogoje, ki jih prej ni imela, in sicer, da široko razvija politično in ideološko delo v vrstah delavskega razreda in med ostalimi delovnimi ljudmi in da na široko pri delu ugotavlja vdanost posameznikov stvari komunizma. Na tak način ima danes naša Partija možnost, da sprejema v mnogo večjem številu kot prej v svoje vrste najnaprednejše, najzavrednejše in najvrednejše ljudi. Končni cilj Partije je, da ves delavski razred dvigne na nivo Partije, vendar pa je to mogoče doseči šele v bodočnosti. Vse dotlej, dokler bo Partija samo vodilni del delavskega razreda, ne bodo njena vrata za vsakogar odprta. Sedaj je vsekakor neposredna naloga Partije, dvigniti delavski razred, da bi bilo čimveč ljudi vdanih stvari komunizma in da bi vstopili v partijske vrste. Glede na to ne gre ne za »ozko«, ne za »masovno« partijo v dobesednem smislu, temveč gre za partijo, ki jo sestavljajo najzavrednejši, najnaprednejši in najvrednejši delavci in ostali delovni ljudje, ki so vdanji Partiji, ki je v tem smislu »ozka«, ki pa odpira svoja vrata najnaprednejšim in stvari komunizma najbolj vdanim elementom, ki je povezana s številnimi vezmi z delavskim razredom, ki jo delavske mase smatrajo za svojo partijo in ki je v tem smislu »množična«. Partija je nerazdružljivi del delavskega razreda (Stalin).

Kakšno izkrivljanje določb statuta o sprejemu v Partijo bi se moglo dogoditi v partijskih organizacijah? Nedvomno i široko odpiranje vrat Partije ter i sektaško birokratsko izvajanje določb statuta o načinu sprejemanja v Partijo. Zaradi tega je prva dolžnost vseh partijskih organizacij boriti se proti eventualnemu nemu in drugemu krivljenju določb statuta.

Nadalje je nevarnost, da se osnovne partijske organizacije pasivno vedejo gled sprejemanja v Partijo. Doslej je bila v naši Partiji praksa, da se članstvo v Partiji ni pridobilo z »vpisovanjem«, temveč je sama temeljna partijska organizacija izbrala kandidate. Ker predvideva statut, da morejo kandidati najti osebe, ki jih priporočijo in da se morajo z njihovim priporočilom prijaviti v članstvo Partije, bi bilo mogoče razumeti, da se bo odslej izvajalo »vpisovanje« v Partijo, poleg tega pa bi se moglo dovoliti, da bi se osnovna partijska organizacija vedla pasivno pri vprašanju izbiranja najnaprednejših in stvari komunizma najvrednejših delavcev.

Vendar pa ne gre za »vpisovanje« v Partijo, niti se ne sme dovoliti pasivno stališče glede včlanjevanja. Odredbe statuta glede sprejema v Partijo ne obvezujejo samo kandidatov, temveč prav tako obvezujejo temeljno partijsko organizacijo in vsakega njegovega člana posebej, da izbira najdo-

stojnejše tovariše, ki naj bi stopili v Partijo in da jim omogoči lažjo izpolnitev pogojev, ki jih statut predvideva glede včlanjevanja. To je smisel teh odredb statuta. One izvirajo iz leninskega zakona o individualnem sprejemanju in odpiranju ljudi za Partijo, jamstvo dveh članov Partije pa pomeni, da se ne zahteva samo splošna odgovornost osnovne partijske organizacije, temveč tudi posebna odgovornost posameznih članov, ki dajejo priporočila.

2. V statutu se omenjajo zaprti partijski sestanki. Kaj so odprti in kaj zaprti partijski sestanki? Kakšen je pomen odprtih sestankov?

Odprti partijski sestanki so takšni sestanki, na katerih poleg članov Partije prisostvujejo tudi nepartijski, seveda brez pravice glasovanja. Sekretar organizacije pisмено objavlja na kraju, kjer deluje osnovna partijska organizacija, odprte sestanke in dnevni red.

Odprti sestanki imajo zelo velik pomen za vzgojo množice izven Partije, za učvrstitev vodilne vloge Partije, za dvigovanje moralne in politične odgovornosti partijske organizacije in članov Partije za stanje v tovarni, podjetju, ustanovi itd., v kateri je partijska organizacija.

Odprti partijski sestanki so navadno v prostorih podjetja, ustanovi itd., v kateri deluje neka partijska organizacija. Smisel odprtih partijskih sestankov osnovnih organizacij je, da so na njih navzoče nepartijske množice prav te tovarne, ustanove, v kateri dela ta osnovna partijska organizacija. Pomeni torej, da so ti sestanki odprti samo nepartijskim množicam na onem mestu, kjer dela temeljna partijska organizacija, ne pa za vsakogar. Dovoljeno je tudi nepartijscem govoriti na partijskih sestankih in dati morejeto celo svoje mišljenje glede kandidatov, katerih sprejem v Partijo je na dnevnem redu, vendar pa ne smejo motiti rednega poteka sestanka. Sekretar ali biro osnovne partijske organizacije odreja po svoji iniciativi, kakor tudi na predlog članov osnovne partijske organizacije ali višjega vodstva z ozirom na vprašanja, ki so na dnevnem redu, kateri sestanek bo zaprt.

Potrebno bo, da določen čas vodilni organi v Partiji nudijo neposredno pomoč osnovnim partijskim organizacijam, da bi mogle pravilno rešiti to vprašanje.

V diskusiji projekta statuta je sodelovalo nad 450.000 članov Partije. To pomeni, da je sodelovala prav vsa Partija pri izdelavi predlaganega statuta. CK je prejel več kot 700 predlogov, pripomb in vprašanj v zvezi s predlaganim statutom.

Kaj so pokazali diskusija ter poslani predlogi, pripombe in vprašanja. Prvič, da so predlogi, ki jih je treba sprejeti.

Drugič, da so predlogi in pripombe, ki jih je treba zavrniti, ker so nepravilni.

Tretjič, zelo veliko število predlogov se ne more sprejeti v statut, ker se tičejo vsakodnevnih prakse in delavnosti partijskih organizacij.

Četrto, so vprašanja, na katere je treba opozoriti tukaj na kongresu. Vsa diskusija, vsi predlogi, pripombe in vprašanja kažejo predvsem, da je sprejelo vse članstvo naše Partije bistvo, najvrednejše določbe predlaganega statuta. Mnoge pripombe in predlogi pa so pripomogli, da je bilo mogoče dokončni tekst statuta izpopolniti. Ker je Politbiro CK KPJ že vstavljal vse popravke v projekt statuta, ki je pred vami, se ne nameravam zdrževati pri onih predlogih in pripombah, ki so predloženi kongresu, da bi jih sprejel in odobril.

Prehajam na one predloge in pripombe, o katerih mislim, da jih ne smemo sprejeti. Pred tem moram še enkrat poudariti, da daje statut samo okvir za organizacijske oblike dela, da ne sme ovirati delavnosti partijskih organizacij, temveč mora nasprotno jamčiti partijskim organizacijam pravilno reševanje različnih praktičnih organizacijskih problemov. Zaradi tega rešuje CK KPJ v smislu statuta vse, kar ni predvideno in določeno v statutu.

Te pripombe in predlogi kažejo željo, da bi se predpisalo reševanje različnih in kompleksnih primerov, ki jih je treba konkretno reševati od primera do primera v smislu odredb statuta. V tem smislu so tudi tisti predlogi in pripombe, ki težijo, da bi se s statutom določili nekateri primeri organizacijsko-partijskega dela, kar spada v pristojnost partijskih organizacij, ki jih morajo reševati vsakodnevno in konkretno.

Poleg tega so nekateri predlogi in pripombe čisto odveč, ker pomenijo le ponavljanje onega, kar je že v statutu, ali onega, kar izhaja iz določb, ki so že v statutu.

Mislim, da sem s to obrazložitvijo zadovoljil tovariše predlagatelje in da je nepotrebno, da bi se ustavljal pri vsakem takem predlogu ali pripombi posebej. Zato se bom zdržal samo pri najvrednejših.

Nekdo je predlagal, naj bi se kot pogoj za včlanjenje v Partijo zahtevala osvojitve programa. V naši partijski terminologiji je »osvojiti« dobilo smisel »obvladati«, kakor je tudi v projektu statuta. Če bi zahtevali kot pogoj za včlanjenje v Partijo, da se v tem smislu »osvoji« program, »osvojijo« temelji marksizma-leninizma, bi omogočili vrsti ljudi stopiti v Partijo in da z delom v njej osvoji temelje marksizma-leninizma.

Razumljivo je, da se od članov Partije ne zahteva samo sprejem programa

in statuta, marveč tudi, da se za njegovo uresničenje borijo.

Nekdo je predlagal, da bi se dopolnil čl. 3 točka b glede tega, da bi član Partije imel na partijskih sestankih pravico kritizirati »postopke« katerega koli partijskega delavca. Mislim, da ta dopolnitev ni potrebna, ker je v sedanjih formulaciji popolnoma razumljivo, kako in kdaj se sme kritizirati katerega koli partijskega delavca. Ne gre samo za pravico, da bi kritizirali samo »postopke« katerega koli partijskega delavca, marveč tudi njegovo ideologijo in njegovo dojamnje. Poleg tega so mišljeni tudi tisti postopki, ki so v nasprotju s programom in statutom Partije, s sklepi Partije, njenih vodilnih organov, z linijo Partije. To kritiko je treba izreči na partijskih sestankih in v nobenem primeru izven njih. Vsako drugačno tolmačenje te odredbe in njeno izvajanje na kateri koli drugi način bi ne bilo v duhu demokratičnega centralizma in bi izpodkopavalo same temelje Partije.

Nekateri organizacije in nekateri člani Partije so predlagali spremembo čl. 13. Ta sprememba se tiče odrejanja kandidatskega staža na temelju razredne pripadnosti. Mislim, da moramo ta predlog zavrniti zaradi tega, ker pomeni prav določanje staža v trajanju od 6 do 18 mesecev dajanje možnosti, da CK KPJ more odrediti trajanje kandidatskega staža različno za delavce in ubožne kmete in različno za druge glede na konkretne pogoje, v katerih se bo Partija nahajala v različnih časovnih razdobjih. Vsako točno odrejanje kategorij kandidatskega staža v statutu v naših pogojih in v naši situaciji bi oteževalo čim konkretnije reševanje tega problema.

Nekdo je predlagal, naj bi se delile osnovne partijske organizacije, ki štejejo 20 članov, na oddelke. Mislim, da ne kaže sprejeti tega predloga, ker niso velike niti osnovne partijske organizacije, ki štejejo do 30 članov Partije in ker je glede na današnje delovne pogoje popolnoma preskrbljeno za njihovo pravilno delovanje. Vsaka delitev celice, ki imajo manj kot 30 članov Partije, bi pomenila v današnjih pogojih razbijanje dela temeljne partijske organizacije in bi jo onespobila, da bi kot celota pravilno izpolnjevala svoje naloge.

Predlagano je, da bi se uvedla kazen izključitve iz Partije s »pravico na vrnitev« in »brez pravice na vrnitev«. Tudi ta predlog je treba zavrniti, ker je že kazen izključitve iz Partije sama po sebi najtežja in v primeri s kaznimi, ki se uporabljajo v vojski, ustreza partijska kazen izključitve smrtni kazni v vojski. Če to je zadosten vzrok, da ni treba zahtevati postritve te najtežje kazni.

Poleg tega si je treba prizadevati, da bi se ljudje poboljšali, da je dolžnost Partije, pomagati izključenim, da se morejo popraviti in zaslužiti ponovni vstop v Partijo.

Prehajam na odgovor na vprašanja, ki so bila postavljena v diskusiji načrta statuta.

Nekdo je vprašal, če ima član Partije pravico videti karakteristiko, ki zadeva njegovo delo.

Član Partije ima pravico v svoji organizaciji videti karakteristiko, ki je bila izdana glede njegovega dela in vedenja. Ocena dela in vedenja člana Partije se mora po pravih vrstih in sestankih organizacije, ki ji pripadajo ti člani, toda na temelju in upoštevaje njegovo vsakodnevno delavnost, na temelju medsebojnega popravljanja napak in razvijanja partijski pri članih Partije.

Nekdo je vprašal, če odgovarjajo tisti, ki predlagajo kandidata za člana Partije, le za preteklost kandidata v času zadnjih dveh let ali na splošno. Na to vprašanje je treba predvsem odgovoriti zaradi tega, ker se v njem skriva možnost sektaškega odnosa do kandidatov in glede njihovega včlanjenja v Partijo. Ko je v statutu rečeno, da morajo predlagatelji poznati kandidata v poslednjih dveh letih, tedaj ni bilo mišljeno, da bi ga oni v teh dveh letih površno poznali, temveč da ga poznajo po njegovem delu, da so se prepričali glede njegove predanosti stvari Partije in poleg tega, da vedo za njegovo preteklost. Oni, ki dajejo priporočila, morajo k temu vprašanju pristopiti ne na formalističen način, ne površno, temveč resno, zavestno z občutkom odgovornosti pred Partijo za svoja priporočila.

Na drugi strani morajo kandidati občutiti vstop v partijske vrste, občutiti vso čast in odgovornost, ki je s tem združena.

Toliko o diskusiji glede načrta statuta v Partiji.

Dovolite, da spregovorim nekaj besed o resoluciji Informbirja, ki vsebuje težke neresnice in klevete o naši Partiji, o našem CK KPJ s tovarišem Titom na čelu.

Znano je, kako se obtožuje CK KPJ, da zasleduje namen likvidirati Partijo, da je v Partiji uveden »turški« teroristični režim in podobno.

Nikdar nismo trdili, da je naša Partija popolna, da nima raznih slabosti in pomanjklivosti.

Toda borba proti tem resničnim slabostim in pomanjklivostim, ki so bile ugotovljene tukaj na kongresu, še enkrat dokazuje, da niso točne obtožbe v resoluciji Informbirja.

Kako je mogoče izvesti take obtožbe proti Partiji, ki je sposobna sprejeti ta statut, ki je bil predložen kongresu? KPJ se ni »usposobil« v zadnjih petih ali šestih mesecih, da bi »na hitro« sprejela takšen statut, temveč takšen statut je resnična slika o stanju KPJ, ki je zgrajena na marksistično-leninističnih organizacijskih načelih. Sodelovanje vse Partije v diskusiji glede načrta statuta, skrbno študiranje vsake besede v načrtu statuta dokazuje, da ta statut ni vsiljen, da se ne vsiljuje na izumetničen način

Sedmi dan V. kongresa KPJ

Razprava o poročilih Centralnega komiteja KPJ

O POLITIKI NAŠE PARTIJE NA VASI

Sedmi dan kongresa se je začelo popoldnevno delo ob 17. Predsednik tov. Vladimir Popović je dal besedo tovarišu Krsti Popivodu.

Govor tovariša Krste Popivode

Tovariš Popivoda se je v svojem govoru dotaknil nekaterih vprašanj politike naše Partije na vasi. Naglasil je tri razdobja te politike. V času stare Jugoslavije je bila to politična borba proti vsem kapitalističnim, fevdalnim in polfevdalnim oblikam izkoriščanja delovnih kmetov, borba za demokratizacijo, enakopravnost in neodvisnost Jugoslavije. Na podlagi te politike je naša Partija ustvarjala zvezo delavskega razreda in kmetov. Med osvobodilno vojno so delovni kmetje sprejeli linijo naše Partije in pod vodstvom delavskega razreda ter v zvezi z njim pripevali neprenehljivo žrtve, da je bila izvojevana zmagada nad okupatorjem. V povojni politiki so čakale našo Partijo na vasi nove in zamotane naloge. Reševanje teh nalog je bilo olajšano s tem, da si je naša Partija ustvarila trdne pozicije med delovnimi kmeti, ker se je naslanjala na zvezo delavskega razreda in kmetov, ustvarjeno že med vojno.

Potem je tovariš Popivoda govoril o agrarni reformi in kolonizaciji kot o prvi karakteristični potezi povojne politike naše Partije na vasi. Ljudje brez zemlje in revni kmetje so prejeli od 1.566.030 ha, kolikor je znašal zemljiški fond na podlagi zakona o agrarni reformi, 797.357 ha zemlje; ta zemljišča so bila razdeljena 316.435 družinam. Kmetijskim delovnim združenjem, državnim kmetijskim posevkom in državnim ustanovam je bilo dodeljeno 384.721 ha. Agrarni interesi in kolonizaciji so prejeli inventarja in sredstev za prehrano, kakor tudi neposredno denarno podporo v znesku 2 milijardi din. Zemljo je prejelo 65.673 družin borcev, ki so se udeležili osvobodilne vojne. Agrarna reforma pri nas ni bila uresničena z birokratsko pisarniško metodo, temveč ob vsestranskem sodelovanju delovnih kmetov v borbi proti kapitalističnim elementom na vasi, po agrarnih komisijah in agrarnih sodiščih, ki so jih ustanovili revni kmečki ljudje, ter z agrarnimi razpravami.

Tovariš Popivoda je naglasil, da ta dejstva kažejo, kako politika naše Partije na vasi slabi, izpordiva in omejuje kapitalistične elemente na podeželju. Potem je prešel na vprašanje našega združništva.

»Glede na to, kar sta povedala tovariš Kardelj in Kidrič, bi rad opozoril na dve stvari o vprašanju združništva: na dosežene rezultate in na vprašanje, kaj nam narekujejo ti rezultati.«

Po osvoboditvi dežele si je Partija zastavila dve osnovni nalogi glede vprašanja združništva. Prvo nalogo je sestavljalo obnavljanje, pospeševanje in razširjanje organizacije najrazličnejših združenj, čim tesnejše povezovanje združništva z državnim in socialističnim gospodarstvom in hkrati borba proti kapitalističnim ter spekulantskim tendencam tako v združenjih, kakor tudi po združenjih v kmetijstvu. Druga naloga je bila reorganizacija združništva na novi podlagi, razvijanje združenj ne le kot aparata socialistične trgovine med socialistično industrijo in privatno — lastniškim kmetijstvom, temveč tudi razvijanje združenj za reševanje proizvodnih nalog od najnižjih do višjih in bolj kompleksnih.

Reševanje prve naloge, in sicer naloge pospeševanja in razširjanja združništva ter njegovega povezovanja z državnim socialističnim sektorjem je prevladovalo v dosežanih fazi našega dela. Doseženi rezultati so v tem, da imamo zdaj 7841 kmetijskih združenj in 340 poslovnih zvez z 12.000 prodajalnami in skladišči. V teh združenjih je združeno nad 2 milijona članov in nad 10 milijonov potrošnikov. Medtem ko je leta 1945 promet združenj bil skoraj malenkosten, se je leta 1946 povzpela na 12 milijard dinarjev, leta 1947 je pa dosegel okrog 14 milijard. Medtem ko je leta 1946 odpadlo na eno združenje 1,5 milijona din prometa, je leta 1947 znašal promet 2.385.000 din. Rezultati se ne omejujejo na te podatke. Vsebujejo tudi organizacijsko ureditev

zdrug, usposabljanje združnih kadrov, čiščenje združnega aparata kapitalističnih, spekulantskih elementov itd.

Pri reševanju druge naloge, dvigu združništva na višjo stopnjo, pri usmerjanju razvoja združništva k socialistični preobrazbi naše vasi, so naši uspehi še vedno minimalni, iz enostavnega razloga, ker vlada pri nas zakon, da bi bila navadna fantazija socialistično preobraziti kmetijstvo brez nujno potrebne tehnične podlage. Uspehi, ki smo jih dosegli, pričajo, da smo naloge, ki smo si jih v tem smislu zastavili, izpolnili. Zdej je nad tisoč kmetijskih delovnih združenj, ki ne delujejo le v Vojvodini med kolonisti, temveč skoraj v vseh pokrajinah naše države. Ta številka o delovnih združenjih je značilna ne toliko v gospodarskem pogledu, kakor v političnem. Namreč, kjer je Partija ocenila, da more ustanovljati delovne združenje, jih je brez posebnih težav tudi ustanovila.

V tem pogledu je še bolj značilna naša akcija za zgraditev združnih domov. Znano je, da je treba letos zgraditi 4000 združnih domov. To je zelo obsežna akcija, ki so jo sprejeli naši delovni kmetje tako, da kapitalistični elementi na vasi niso bili sposobni nuditi kaltrnega koli resnejšega odpora graditvi združnih domov.

Ko je tovariš Krsto Popivoda navedel podatke o graditvi združnih domov in da njihova skupna vrednost znaša nad 13.742.689.500 din, je nadaljeval:

»V združništvo smo napredovali tako daleč, da je:

1. združništvo postalo glavni in skoraj edini kanal, po katerem se delovni kmetje oskrbujejo z industrijskimi izdelki, kar pa ne pomeni, da ni več spekulacije ne le kmečkih bogatašev, temveč tudi srednjih kmetov na prostem trgu;

2. združništvo postaja čedalje bolj glavni kanal, po katerem delovni kmetje po vezanih cenah prodaja svoje pridelke. Kapitalistična spekulacija pri prodaji kmetijskih pridelkov je še vedno močnejša;

3. zadali smo hud udarec kapitalističnim spekulantskim tendencam v združništvo. Toda te tendence so še žilave ter odporne. Ne smemo pozabiti, da maloposredni kmetijstvo stalno poraja kapitalistične elemente in jih bo rodilo, dokler bo obstajalo;

4. sedanja organizacija združništva nudi možnosti za njegov razvoj k čedalje višjim in bolj kompliciranim oblikam na podlagi proizvodnje, z oblikami, ki omogočajo in katere bosta čedalje bolj omogočale rastoča tehnična podlaga in zavednost množice delovnih kmetov;

5. naše partijske organizacije na vasi in podzemni organi so na splošno že poznali pomen združništva kot faktorja socialistične preobrazbe vasi. Zaustruje se idejno politična borba za oblike združništva, ki neizogibno pomenijo sredstvo za rekonstrukcijo kmetijstva. Ta borba vodi k izolaciji kapitalistične kmečke plasti v množicah delovnih kmetov.«

Kakšne nadaljnje naloge se potemtakem zastavljajo?

Tovariš Kardelj je odgovoril na vprašanje, ali je treba na vasi ustanovljati več med seboj nepovezanih združenj nižjega tipa, ali eno združenje z raznimi sektorji ter zavzeti stališče, da je treba v sedanjih razmerah ostvarjati eno združenje. Zaustravlja se bom ob tem vprašanju, ker je eno najpomembnejših za nadaljnji razvoj našega združništva k socialistični preobrazbi vasi.

Kako je treba razširjati obstoječe združenja in kakšne nove sektorje uvajati vanje?

Združenje je treba razširjati v smeri ustanavljanja združne imovine, da postanejo lastnice strojev, naprav in orodja za obdelovanje zemlje (traktorji, sejalniki, mlatnice itd.), pri čemer bo finančna pomoč države zelo pomembna činitelj. Z ustanovitvijo združne lastnine tako pomembnih sredstev postane proizvodnja pomembna ekonomski činitelj povezovanja kmetov z združenji in poglavitno njihove zavednosti za ustanavljanje višjih oblik združenj.

Združenje je treba razširjati nadalje s ustanavljanjem združnih kmetijskih posestev. Obstajajo precej obsežna zemljišča, hiše, kmetijska poslopja, ki jih želimo

partijskim organizacijam, dokazuje nadalje, da je ta načrt statuta v določenem smislu »predlagan« od samih partijskih organizacij, od celotnega članstva KP. Toda ali so člani »predlagali« ta statut na osnovi nekakšnega izključnega abstraktnega poznanja organizacijskih zakonov marksizma-leninizma, ali so ga »predlagali« na osnovi lastne organizacijsko-partijske prakse, povezane s teorijo marksizma-leninizma?

Prav gotovo je to drugo točno.

Če je v KPJ takšno stanje, tedaj so nerazumljive obtožbe proti KPJ s strani Informbirja.

Tem bolj so nerazumljive, ker zelo dobro vemo, da so Komunistične partije, ki v svojih statutih in v svoji praksi odstopajo od nekaterih važnih organizacijsko-partijskih načel marksizma-leninizma, kot n. pr. dajanje možnosti, da pridejo v Komunistično partijo kolektivno cele skupine drugih političnih organizacij, množična vpisovanja v Komunistično partijo, neobstojanje tudi same pravice, da bi smel član Partije kritizirati na partijskih sestankih katerega koli partijskega delavca in temu podobno, pa vendar nihče ne sklepa, da te Partije niso marksistično-leninistične.

Vsa logika stvari nedvomno opozarja na to, da se bodo morali nekakšni kritiki KPJ in CK KPJ s tovarišem Titom

na čelu pripraviti, da so bile njihove obtožbe nepravilne in nepravilne.

Tovariši in tovarišice delegati,

Ta zgodovinski V. kongres je pokazal tako enotnost Partije, kakršne še nikdar prej ni bilo na minulih kongresih.

Velikansko zaupanje Partije do CK s tovarišem Titom na čelu je potrjeno na tem zgodovinskem V. kongresu.

Tem vse izpričuje, da je CK KPJ na čelu s tovarišem Titom vodil Partijo pod zastavo marksizma-leninizma, iz zmagave v zmagoto. To je v naši državi osnovno jamstvo, da bo naša Partija častno izpolnila svojo težko nalogo in privedla državo v socializem.

To je jamstvo, da bo naša Partija zdržala pod udarcem težkih klevet in da bo izšla še močnejša in še čistša in še trdnje združena z ZSSR, z želami ljudskih demokratičnih in drugimi svobodoljubnimi demokratičnimi narodi v fronti demokracije in socializma na čelu z ZSSR.

Zvela Komunistična partija Jugoslavije!

Zivel največji sin naših narodov, učitelj in vodja naše Partije tovariš Tito!

(Viharino in dolgotrajno odobravanje. Vsi delegati so vstali in dolgo skandirali: »Tito« »Partija«.)

Ob začetku podonavske konference v Beogradu

Komentar našega posebnega dopisnika.

Vprašanje plovbe po Donavi ima svojo zgodovino. O tem važnem mednarodnem vprašanju so že razpravljali na mnogih mednarodnih konferencah v 19. in 20. st. Skoro sto let je donavsko vprašanje služilo velikim evropskim državam za ekonomsko in politično zasluževanje podonavskih narodov. Te države so bile v polkolonialni zavisnosti in zato seveda niso mogle suvereno sodelovati pri reševanju tega problema. Mednarodni režim plovbe na Donavi je bil le sredstvo v rokah imperialistov za vmešavanje v notranje zadeve podonavskih držav in za zaviranje razvoja trgovine.

Po drugi svetovni vojni so se v državah jugovzhodne Evrope izvršile velike spremembe. Dejstvo je, da obstajajo ob Donavi neodvisne države, ki nečejo, da bi se to ozemlje pretvorilo v žarišče mednarodnih konfliktov, in da te države niso več igračka v rokah imperialističnih veselil. Zato urejanje donavskega problema ni važno samo za ekonomski razvoj podonavskih držav, temveč tudi za njihovo obrambo pred ekspanzionizmom kapitalističnih monopolov.

Tendenco vračanja na staro v vprašanju donavskega problema se je po drugi svetovni vojni ponovno pokazala na pariški mirovni konferenci. Predstavniki ZDA, Anglije in Francije na pariški konferenci so svoje imperialistične cilje priktrivali z načelom »enakih možnosti svobodne plovbe«.

Po zlonamerni Hitlerjeve Nemčije in oslabljenju angleškega in francoskega imperializma bi pomenil podonavski bazen za ameriške imperialiste kaj prikladno torišče.

Jugoslovska delegacija je na pariški mirovni konferenci podpirala etatišče ZSSR proti poskusom angloameriškega bloka, da se uvede na Donavi stari režim. Zahteva za internacionalizacijo in svobodno plovbo po Donavi, kakor jo je postavila delegacija ZDA na pariški mirovni konferenci, je bila le poskus, da se pripravi pot za prodiranje ameriškega imperializma v Podonavje.

Se prav posebne važnosti pa je vprašanje Donave za Jugoslavijo. Skoro polovica donavskega plovnega sistema, ki meri skupno okoli 4000 km, je v Jugoslaviji, ostala polovica pa je razdeljena med sedem obrežnih držav. Na ozemlju Jugoslavije je tudi vozni plovnega sistema Donave in obrežne instalacije, ki omogočajo plovbo skozi železna vrata.

Stališče Jugoslavije na pariški mirovni konferenci in vprašanju svobodne plovbe je takole izrazil tov. Kardelj: »Princip svobodne plovbe na velikih rekah se je rodil v času, ko se je začela razvijati moderna trgovina. Nastala je vzporedno z geslom svobodne trgovine. Progresivna in demokratična vrednost tega principa je bila tedaj predvsem v tem, da se je odstranil fevdalni partikularizem in je odprla vrata novim gospodarskim forumom. Vsebinska tega prin-

cipa pa se je spremenila. Dejansko so ga branili tisti, ki so se nadejali, da bodo imeli določene ekonomske in politične koristi, in sicer samo tam, kjer so pričakovali kakšne ekonomske in politične koristi zase. Toda praksa je pokazala, da so demokratične teorije na koncu 18. in začetku 19. stoletja eno, današnja življenjska stvarnost pa nekaj drugega.

Na podlagi sklepov sveta ministrov štirih veselil iz leta 1946 v New Yorku, je bila sklicana za 30. julij 1948 podonavska konferenca v Beogradu, katere se udeležuje poleg Jugoslavije še enajst drugih držav. To je prva mednarodna konferenca, ki se vrši po osvoboditvi v Beogradu. Veliki pomen te konference je v tem, ker bodo na njej ponovno razpravljali o podonavskem problemu, od katerega pravilne rešitve je velike važnosti gospodarski razvoj jugovzhodne Evrope.

Vprašanje podonavskega problema sodi v vrsto tistih mednarodnih vprašanj, kjer prihaja posebno jasno do izraza nasprotje med demokratičnimi in imperia-

lističnimi tendencami. Na tej konferenci se bo ponovno pokazalo, katere države žele resnično mednarodno sodelovanje na temelju spoštovanja vzajemnih pravic in suverenosti držav-udeleženk. S. L.

Prihod Višinskega in Clementisa v Beograd

Beograd, 29. julija. (Tanjug). Danes ob 18.45 je prispel v letalno preko Prage na zemunsko letališče namestnik zunanjega ministra ZSSR in šef sovjetske delegacije na Podonavski konferenci Andrej Višinski. Z istim letalom je prispel tudi zunanj minister CSR in šef češkoslovske delegacije Vladimir Clementis.

Na letališču so jih pozdravili zunanji minister FLRJ Stanoje Simić, pomočnik zunanjega ministra Aleš Beller, veleposlanik v Moskvi Vlado Popović, veleposlanik v Pragi Marijan Stiličević. Na sprejemu so bili navzoči namestnik predsednika vlade Ukrajinske SSR in šef ukrajinske delegacije Anatolij Baranovski, veleposlanik ZSSR v Beogradu Anatolij Lavrentijev in češkoslovski veleposlanik v Beogradu Jifi Taufer z osebjem obeh veleposlanštev.

Poročilo Direkcije za informacije pri vladi FLRJ

Beograd, 28. julija. (Tanjug). Direkcija za informacije sporoča: Ameriška agencija »Associated Press« je objavila 22. julija 1948 poročilo, ki so ga prinašali nekateri tuji listi pod naslovom »Kako pošiljajo iz Jugoslavije koruzo za monarhofašistično Grčijo«.

Angleška agencija »Reuters« je objavila 28. julija, da pomenijo »te pošiljke spremembo stališča vlade FLRJ do monarhofašističnega režima v Grčiji«.

V zvezi z navedenimi zlonamernimi in lažnimi poročili je direkcija za informacije pri vladi FLRJ pooblaščenca izjaviti tole:

»Vlada LR Bolgarije je pred nekaj meseci prosila vlado FLRJ, naj prodaja 2000 ton koruze. Vlada FLRJ je pristala na to prošnjo bolgarske vlade. V trenutku, ko bi morali koruzo natovoriti na ladjo, je ministrstvo zunanje trgovine FLRJ zvedelo, da je ta pošiljka namenjena za monarhofašistično Grčijo in

je prepovedalo izvoz. Zatem je minister trgovine LR Bolgarije Dobrev prošil 7. maja našo vlado, naj se ta količina koruze izroči Bolgariji.

Minister za zun. trg. FLRJ Melentije Popović je odgovoril, da bo Jugoslavija dobavila koruzo Bolgariji, če je ne bodo na kakršni koli način izročili monarhofašistični Grčiji. Bolgarsko ministrstvo se je strinjalo s to našo zahtevo, ter je bolgarski trgovinski odposlanec v Jugoslaviji Tarasmanov dal pisмено izjavo, da koruze ne bodo poslali v Grčijo. Glede na ta zagotovila pooblaščenih predstavnikov bolgarske vlade so dobili pristojni jugoslovski trgovinski organi nalog, naj dajo Bolgarem na razpolago teh 2000 ton koruze.

Toda bolgarska vlada je kršila svojo obveznost in dovolila, da je neka tuja tržka poslala to koruzo v Grčijo. Z Reke je odšel ta transport v Trst s tujimi ladjami, iz Trsta pa zopet z neko drugo tujo ladjo v Grčijo.«

OSVOBODILNA BORBA GRŠKEGA LJUDSTVA

Demokratična armada razbila sovražnika z močnimi protinapadi

Atene, 29. julija. Radijska postaja Svobodne Grčije poroča o operacijah demokratične armade na področju Severnega Pinda in v ostalih okrožjih Grčije.

V poročilu je med drugim rečeno, da sta 2. in 10. monarhofašistična divizija 27. julija ob močni podpori topništva in letalstva zopet pričeli napad na položaje Profetas Ilias in Firka. Preprečeni so bili vsi napadi sovražnika, ki je pretrpel težke krvave izgube. Enote demokratične

armade so razbile sovražnika z močnimi protinapadi. Monarhofašistične čete so imele 152 mrtvih ter 380 ranjenih vojakov in oficirjev, leteda dne je 75. monarhofašistična brigada znova napadla položaj Klefias. Odbiti so bili vsi ofenzivni poskusi sovražnika, ki je imel v tej operaciji 34 mrtvih in 140 ranjenih. Na drugih sektorjih fronte ni bila zabeležena nobena ofenzivna delavnost sovražnika.

Pred pričetkom odkupa belih žit

Po nekaterih predelih države se je že začel obvezni odkup belih žit. V Sloveniji pa se začne 31. julija. Minister za trgovino in prekrbno LRS je predpisal v sporazumu s predsednikom vlade LRS in z ministrom za kmetijstvo podrobno navodilo za izvajanje odkupa žit v gospodarskem letu 1948-49. Po tem navodilu so morali ljudski odbori po odkupnih komisijah ugotoviti skupni pridelek žita za vsako posamezno gospodarstvo, vse priznane odbitke in tržne presežke, ter za vsako gospodarstvo predpisane količine in vrste žita, ki jih morajo obvezno prodati državi. Do 30. t. m. morajo vsa gospodarstva, ki niso kontrahirala svojih presežkov v mejah predpisa, dobiti dokončna pismena obvestila, koliko morajo obvezno prodati državi posameznih vrst žita.

Odkup žita je izredno važno gospodarsko delo, saj s tem zagotavljamo našemu delavstvu in namoščenstvu prehrano za vse leto. Istočasno pa s pogoji odkupa pomagamo tudi našemu kmetu. Pogoj letošnjega odkupa so še ugodnejši, kakor lansko leto, posebno za tiste, ki so vnaprej kontrahirali svoje presežke. Dobili so 25% pribitka na cene, bone za nabavo industrijskih izdelkov po nižjih cenah in 40% preduma v plačilu in bonih. Zaradi tega so se kontrahirani odzvali kmetje v velikem številu, posebno mali in srednji. Kontrahirali so tudi taki, ki sploh ne pridejo pod obvezno oddajo, drugi pa so marsikje kontrahirali tudi več, kakor bi bili po predpisih uredbe obvezni oddati. Kontrahirani pa so se odtegnili mnogi veliki kmetje, računajoč, da bodo plan izpolnili mali in srednji kmetje, sami pa se bodo zato odtegnili oddaji, kakor nekatera prejšnja leta, in jim bo žito ostalo za njihove spekulantske posle.

Značilnost letošnje uredbe o odkupu žita je posebno v tem, da štiti koristi malega in srednjega kmeta, prelaga pa večje breme na ramena velikega kmeta. To se vidi že iz tega, da posameznim gospodarstvom ni mogoče kontrahirati več kakor 6500 kg žita. Zlasti pa se vidi iz tega, ker je za mala posestva odstotek obvezne oddaje nižji, kakor za velika. Kmetje, ki imajo pod 2 ha obdelovalne zemlje, sploh ne pridejo pod obvezno oddajo ostalim pa od odstotek presežkov za obvezno oddajo raste, kolikor več obdelovalne površine imajo. Tako morajo kmetje z nad 10 ha obdelovalne površine oddati 68-85% svojih presežkov, medtem ko kmetje z 2-3 ha obdelovalne površine oddajo obvezno le 10 do 20% svojih presežkov.

Kakor druga leta, so veliki kmetje tudi letos poizkušali, kako bi se izognili tem odločbam uredbe, seveda na škodo malega in srednjega kmeta. Mnogokje so prišli v krajevne odkupne komisije, ki naj bi ocenile žetvene donose posa-

meznih gospodarstev, veliki kmetje ali pa so bile komisije pod vplivom teh. Veliki kmetje svojih presežkov niso kontrahirali, obvezni oddaji pa so se skušali izogniti z nizko ocenitvijo hektarskih donosov. O nekaterih takih primerih smo že pisali. Navadno so se posluževali tudi metode, da so vsem malim, srednjim in velikim kmetom določili enake hektarske donose, čeprav je znano, da veliki kmetje na enaki površini več pridelajo kakor mali, ker lahko zemljo bolje obdelajo. Krajevna komisija v Črešnjevcih pa je šla celo tako daleč, da je trdila, da imajo manjši kmetje 1100 kg hektarskega donosa, večji pa samo 900 kg. Vse take nepravilnosti pa so morale okrajne komisije popraviti.

Zaradi tega, ker je večina malih in srednjih kmetov kontrahirala presežke v mejah predpisa in celo več, ti ne bodo dobili predpisa obvezne oddaje. Predpise obvezne oddaje bodo dobili samo tisti, ki niso zadostno kontrahirali ali pa sploh nič. Postopek bo letos mnogo krajši, zato bo mogoče hitreje izvesti odkup, kakor druga leta. Odkupne komisije in ljudski odbori se bodo morali truditi, da že v prvih dneh odkupijo glavni del presežkov. Predvsem je treba gledati, da najprej izpolnijo svoje obveznosti veliki kmetje, ki niso kontrahirali. Iz lanskih izkušenj vemo, da so prav ti kmetje nazadnje izpolnili svojo dolžnost, nekateri šele čez več mesecev. Tudi to je bil eden njihovih poskusov, kako se izogniti prodaji. Odkupne komisije in ljudski odbori morajo zaradi tega strogo vztrajati na tem, da se taka gospodarstva držijo predpisanih rokov za izpolnitev svoje obveznosti.

Lani so mnogi poskušali zmanjšati svojo oddajo s tem, da so oddajali slabo žito, da je bilo med žitom mnogo peska, zemlje in drugih primesi. Odkupovalci bodo morali biti budni tudi do takih poskusov.

Važno je tudi, da pravočasno izvedemo tehnične priprave. Treba je pripraviti ustrezna skladišča, da se žito ne bo kvarilo, vreče, prevozna sredstva. Kolikor te stvari še niso zadostno pripravljene, je treba pohiteti v teh zadnjih dneh. Od dobro izvedenih tehničnih priprav je tudi v veliki meri odvisno, da bomo dobro in hitro odkupili vse presežke žita.

Že v začetku smo poudarili važnost odkupa žit. Odkupne komisije, ljudski odbori in zadruge kot odkupna podjetja bodo morali gledati, da odkup čim bolj izvedejo. Pri tem se bodo ravnali na partijske in množične organizacije na vasi in preko njih na široko množico delovnih kmetov, ki so že pri kontrahiranju pokazali, da so pripravljeni sodelovati pri izpolnjevanju naše petletke. Na ta način bomo plan odkupa ne samo dosegli, temveč tudi presojili.

OBVESTILA

Razpis štipendij za visoke šole za leto 1948-49

Vsak študent, državljani LR Slovenije, ki želi prejemati štipendije, mora ne glede na kraj študija (torej tudi slovenski študentje v drugih republikah) vložiti najkasneje do 30. avgusta 1948. pri Ministrstvu za prosveto LRS (oddelek za visoke šole in znanstveno ustanove):

1. prošnjo, kolkovano s 10 dn, iz katere mora biti razvidno, kje in kaj bo kandidiral študiral in pri kateri ustanovi želi prejemati štipendije (oz. pri kateri jo je prejel leta prejema);
2. biografijo, kolkovano s 5 dn;
3. štipendijsko vprašalno polo v dvojniki (dobi jo pri vratarju univerze);
4. potrdilo o opravljenih izpitih izdano od dekana, v dvojniki (oz. sprislovalo o višjem tečajnem izpitu v overovljenem prepisu);
5. potrdilo o svojem in svoje družine imovinskem stanju, izdano od OLO;
6. mnenje okrajnega ljudskega odbora o potrebnosti štipendije;
7. zdravniško sprislovalo.

Pregledni seznam ministrstev in ustanov, ki so razpisale štipendije, je na vpogled v avli univerze in na vseh popolnih s. odnjih šolah v Sloveniji.

Razpis velja za vse nove in tudi stare štipendiste, ki morajo (samo še letos) prav tako vložiti vse zgoraj navedene dokumente. Opozorjamo, da lahko samo študentje s pravnoasnimi dopisili in popolnimi prošnjami pričakujejo izplačila prve štipendije že v septembru, ostali pa bodo prejeli štipendijo šele tedaj, ko bodo imeli vse dokumente v redu.

Na gozdarski in veterinarski fakultati, geološkem, rudarskem, sanitarnem, geodetskem, gradbenem in ladjedelniškem oddelku tehniške fakultete na državnem inštitutu za fizikuro in na matematičnem in fizikalnem oddelku prirodoslovno-matematične fakultete bo povprek štipendije nekoliko večje kot na ostalih fakultetah in oddelkih. Na gornji razpis opozorjamo predvsem stare štipendiste, ker vlada pri nekaterih nejasnostih glede vlaganja prošnji.

Ministrstvo za prosveto LRS

FIZKULTURA

Včeraj so se v Londonu pričele XIV. olimpijske igre

Prva preizkušnja jugoslovskih športnikov bo danes. Waterpolisti igrajo z Avstralijo, Matejeva pa bo nastopila v metu diska

London, 29. julija. Na XIV. olimpijskih igrah ki so se pričele danes v Londonu, sodelujejo športniki iz 62 svetovnih držav.

Jugoslovski športniki bodo tekmovali v sedmih panogah Jugoslovska reprezentanca, ki šteje 130 članov, je prispela v London v skupnini med 28. in 28. julijem. Prvi so prispeli nogometaši, ki bi morali igrati prvo kvalifikacijsko tekmo že 27. julija. Ker pa so Pakistan in Palestina ter še nekatera države odpovedale svojo udeležbo, so vnovič žrebali pare. Po novem razporedu igra Jugoslavija jutri z reprezentanco Luxemburga. Za nogometaši so dospeli v London plavalci, waterpolisti, lahkotletci, veslači, telovadci in kolejarji. Vsi športniki, ki bodo sodelovali na olimpijskih igrah, so se našli v tih velikih taboriških v okolici Londona, okrog 60 km od središča mesta. Naši fizikulturniki bivajo v taborišču Wales Dryton skupno s Poljaki, Češkoslovaki, Bolgari, Rumuni, Brazilci in Argentinci.

Takoj po prihodu so jugoslovski fizikulturniki uredili svoje barake v katerih so prej stanovali angleški letalci, in okrasili sobe s slikami jugoslovskih državljanov ter z gesli. Voditelji so nemudoma sestavili delovni program za trening, splošno vodstvo pa je poskrbelo za pravilno prehrano fizikulturnikov. Dozgo potovanje iz Beograda v London, ki je trajalo 3 dni in 2 noči, ni imelo posebnega vpliva na naše fizikulturnike. Naši fizikulturniki so potovali udobno ter so imeli na razpolago spalne vagonne in posebni vlak »Zlata strela«. Vreme v Londonu je zelo lepo in sončno, tako da sedaj ne čutijo nikakršne spremembe v klimi, kar zlasti dobro vpliva na razpoloženje in kondicijo naših tekmovalcev. Jugoslovani so se

že sprijateljili s športniki drugih držav. Zvečer prepevajo v taborišču Wales Dryton jugoslovske partizanske pesmi, ki jih z zanimanjem poslušajo vsi navzoči. Med jugoslovske športnike bodo prvi tekmovali waterpolisti, in sicer bodo že danes nastopili proti Avstraliji. Prav tako danes bo jugoslovska atletinja Matejeva nastopila v metu diska. 1. avgusta se bodo waterpolisti sestali s Italijo. Od 30. julija do 7. avgusta bodo lahkotletci tekmovali v naslednjih disciplinah:

v teknu na 3.000 m z zaporkami (steeplo chase), v štafeti 4x400 m, desetboju, v metu diska, kroglice in kopja. Ženske bodo tekmovala v teknu na 100 m, metu kroglice in diska.

Naši plavalci bodo tekmovali od danes do 7. avgusta v plavanju na 1500 m ter 400 m prosto, 200 m prsno in v štafeti 4x200 metrov prosto.

Od 5. do 9. avgusta bodo tekmovali naši veslači na Temzi in sicer v skifu, dvojniki s krmarjem, četvercu s in brez krmarja ter v osmercu. Od 9. do 11. avgusta bosta tekmovali telovadna moška in ženska reprezentanca.

Naši kolejarji bodo sodelovali v dirki okrog Great parka dne 13. avgusta.

Sinoči je bil v enom največjih londonskih hotelov slovenski pričetek zasedanja mednarodnega olimpijskega odbora. Med zasedanjem so sklenili, da bodo prihodne olimpijske igre 1952. leta v Helsinkih (Finska), zimski del iger pa v Oslu (Norveška). Na zasedanju je bil navzoč tudi predsednik jugoslovskega olimpijskega komiteja in stalni član mednarodnega olimpijskega komiteja ing. Stanko Bloudek.

DAVISOV POKAL ČSR : Švedska 3 : 0

Praga, 29. julija. V finalnem tekmovanju evropske cone za Davisov pokal, ki so ga nadaljevali danes v Pragi, sta češkoslovska igralca Drobny in Cernik zmagala v igri parov nad švedsko dvojico Bergman-Johanson s 6:2, 6:1, 6:2. Z zmago nad Švedsko s 3:0 je osvojila Češkoslovska prvenstvo evropske zone in se bo sestala prihodnji mesec v Bostonu s prvakom ameriške cone Avstralijo.

Mednarodni teniški turnir v Pragi

Praga, 29. julija. Na mednarodnem teniškem turnirju za prvenstvo Češkoslovske je zmagal danes Petrovič (Jugoslavija) nad Stepanom (Češkoslovska) s 4:6, 7:5, 6:3. V II. kolu bo igral Petrovič s Geruidim (Madžarska). Jutri bodo igrali Geruid (Jugoslavija) z Gendz (Češkoslovska) in Branov (Jugoslavija) s Čenekom (Češkoslovska). Jutri igra svojo prvo tekmo tudi jugoslovski par Mitić-Palada.

Mednarodni šport

ZDA. — Na kvalifikacijskem tekmovanju za olimpijado (ženske) so bili doseženi naslednji rezultati: kopje Dodson 42,77 m, vlačina Cochran 165 cm, 200 m. Paterson 25,3, daljina Runt 5,69 m.

BUDIMPESTA. — Madžarska zveza za namizni tenis je sestavila dve dni lestvico najboljših igralcev namiznega tenisa na svetu. Lestvica izgleda takole: Bergman (Anglija), 2. Andradis (ČSR), 3. Vana (ČSR), 4. Milles (ZDA), 5. Amouretti (Francija), 6. Soos (Madžarska), 7. Reismann (ZDA), 8. Leach (Anglija), 9. Nash (ZDA), 10. Sido (Madžarska).

V Moskvi je bil zlet alpinistov prestolnice, posvočen 250-letnici sovjetskega alpinizma. Sovjetski alpinisti so v zadnjih petih letih v ZSSR usposobili okrog 5.000 alpinistov in 500 instruktorjev. V letošnjem letu se bodo povzpeli na več kot 150 vrhov, med drugim tudi na »Vrh zmag« (7.440 m), ki so ga odkrili alpinisti Rdeče armade med domovinske vojne.

SESTANEK SMUČARJEV NA BLEDU

Sestanek tekmovalcev zveznega, 1. in 2. razreda bo v nedeljo 1. avgusta s 9. uri v kino dvorani na Bledu. Tekmovalci iz Stajskevo Dolenske in Primorske, ki pridejo na Bled v soboto zvečer, naj se javijo vratarju Park hotela, kjer dobijo nakaznico za prenočišče in hrano. Tekmovalci iz Ljubljane in Gorenjske pridejo na Bled v nedeljo zjutraj. Društva naj organizirajo potovanje tekmovalcev v skupinah z objavo za popust pri vozni ceni.

Smučarska zveza Slovenije

Mladinci in mladinke-fizikulturniki, ki so nastopili v Pragi, imajo obvezen zbor 31. t. m. ob 16. uri na Taboru. Mestni fizikulturni odbor.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽIH RIB
MLO — poverjeništvu za trgovino in prekrbno v Ljubljani obvešča proizvoznika, da si lahko nabavi po pol kg rib tudi ostali potrošniki in sicer:
Nav-1 odrezek št. 686,
OM-1 odrezek št. 706,
OM-2 odrezek št. 726,
Doj odrezek št. 516.

DNEVNE VESTI

Danes zvečer ob 19.30 bo v šahovskem domu broturmir za prvenstvo Ljubljane. V primeru velike udeležbe se igra v dveh skupinah.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA PETEK 30. VII.
5.30 Polke in valčki — 5.40 Napoved časa in poročila — 5.50 Jutranja telovadba — 6.00 Od narodne pesmi do simfonije — 7.00 Radljski kolektor poročila in objave — 7.10 Plesna glasba — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba, mali oglasi in objave — 13.00 Lahok opoldanski spored — 14.00 W. A. Mozart: Fantazija in sonata v C-molu. Izvaja pianist Roman Klasino (prenos s Maribora) — 14.30 Napoved časa, poročila in objava večernega sporeda — 14.45 Bedrich Smetana: — skladatelj, ki ga boste v tem tednu poslušali — 15.30 Pogovor s pianirji — 18.50 Glasbena medigra — 19.00 Radljski dnevnik. Posebna oddaja ob V. kongresu KPJ — 19.10 Pisan spored izvaja na mali oglasi in objave — 19.30 Napoved harmoniko Avgust Stanko — 19.40 Zabavna glasba, časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, oddaja. V borbi za plan — 20.10 Četr uro vrliških orgel — 22.25 Poje zbor Slovenske filharmonije p. v. Valensa Voduška — 22.55 Slovenska vedra glasba — 21.30 Simfonični koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije p. v. Sama Hubada. Na sporedu: Beethoven: 3. simfonija; Eriča — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.50 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana p. v. Bojana Adamčiča (prenos s Bleda) — 22.50 Nočni koncert kornorke glasbe — 23.30 Zaključek oddaje.

SOLSTVO

Da bi bile vse tehnične priprave za podeljevanje štipendij čimprej izvršene in da bi se prav val interesenti docela spoznali s pogoji za prejem štipendije, ponovno objavljamo

MALI OGLASI

AVTOGUME z značnicami 10.50x20, nove ali rabljene, kupimo ali zamenjamo za rabljene dimenzije 9.00x20. — »Belsad« Crmoelj 2719
PREKLICUJEM veljavnost kolesne izkaznice na ime Kereševan Dragotin, Pračina 136, 83
RAZVELJAVLJAM izgubljeno kolesno knjižico na ime Pavlin Rudolf, Solkan št. 11, 59
PROGLAŠAM za neveljavno kolesno izkaznico na ime Kompare Srečko, Ajdovščina št. 34.
ZA NEVELJAVNE RAZGLAŠAM: Izkaznico za žensko kolo na ime Ana Peener Nadgorica. Dalje: Legitimacijo OF, začasnno osebno izkaznico, Delavske knjižico in Dovolilnico za bivanje v Jugoslaviji, glasečose na ime Matija Psenec, Nadgorica. Dokumenti so bili ukradeni 12. julija iz stanovanja v Nadgorici št. 1 pri Črnučah.

POZIVI

Pozivamo vse upnike OKRAJNEGA MAGAZINA — SKOFJA LOKA, da do 5. avgusta 1948 prijavijo vse svoje terjatve. Po preteku roka vložene terjatve se ne bodo več upoštevale. Istočasno pozivamo vse dolžnike, da takoj poravnajo svoje obveznosti do podjetja. Uprava v likvidaciji

Državno prvenstvo v odbojki v Mariboru

Maribor, 29. julija. Danes dopoldne se je pričelo v Mariboru državno prvenstvo v odbojki, na katerem sodeluje 7 moških in 8 ženskih vrst.

Tekmovanje je otvoril delegat FISAJ-a tov. Siročanovič, v imenu MLO Maribor in Fizikulture zveze Slovenije pa sta pozdravila tekmovalce tov. Lakner in tov. Stermecki. Po prvem dnevu tekmovanja vodi »Partizan« z dvema točkama s stanjem v setih 6:1 pred »Mladostjo« z 2 točkama, s stanjem v setih 6:3.

Na tem prvenstvu bo izbrana tudi državna reprezentanca za predstoječo mednarodna tekmovanja v odbojki.

Tehnični rezultati so: moške vrste: Mladost : Polet 3:2 (8:15, 15:3, 13:15, 15:12, 15:11).

V nedeljo ob 17. uri na igrišču ob Tyrševi cesti prijateljska nogometna tekma

CRVENA ZVEZDA (Beograd) : ENOTNOST (Ljubljana)

Prijatelji nogometa vabljani

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Dušan Bole. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. Uprava: Kopitarjeva 2. Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. — Telefon naročniškega oddelka 30-30 — Telefon oglašnega oddelka 36-85. — Štev. ček. rač. 6-90601-0.